

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΥΣΤΟΠΙΚΗ

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΟΡΟΝΟΪΟΥ

Ενημέρωση από την Ελλάδα

Το παρακάτω κείμενο γράφτηκε στα αγγλικά στις 21-22 Μάρτη προς ενημέρωση συντρόφων του εξωτερικού. Περιλαμβάνει γεγονότα που είναι πασίγνωστα στους ντόπιους αναγνώστες. Θα μπορούσε, ωστόσο, να χρησιμεύσει ως ημερολόγιο καταστρώματος, γι' αυτό και η δημοσίευση της μεταγραφής του στα ελληνικά, με την προσθήκη σημειώσεων για τους μήνες Απρίλιο και Μάιο.

Μπορεί στην Ελλάδα το «καθεστώς εξαίρεσης» να μην είναι ένα ασυνήθιστο φαινόμενο, ωστόσο παρά το γεγονός ότι βρισκόμαστε –ήδη από την εποχή που ξέσπασε η λεγόμενη «κρίση χρέους» το 2009– σε ένα παρατεταμένο καθεστώς έκτακτης ανάγκης, με βασική αιχμή την εφαρμογή πολιτικών ακραίας λιτότητας και καταστολής, η πρόσφατη βιοπολιτική διαχείριση της πανδημίας του SARS-CoV-2 από την κυβέρνηση φαίνεται να βαθαίνει περαιτέρω τις διαδικασίες υποτίμησης και πειθάρχησης του προλεταριάτου.

Σε πρώτη φάση, στα τέλη Φεβρουαρίου με αρχές Μαρτίου, όταν καταγράφηκαν τα πρώτα κρούσματα – κατά κύριο λόγο προσκυνητές, οι οποίοι επιστρέφοντας από τους Άγιους Τόπους δεν έφεραν πίσω μόνο την Ευλογία του Χριστού– τα μόνα μέτρα που πάρθηκαν ήταν η ακύρωση των εκδηλώσεων του καρναβαλιού και το κλείσιμο των σχολείων, των πανεπιστημίων, των θεάτρων και των κινηματογράφων στις περιοχές που εντοπίστηκαν τα περισσότερα κρούσματα. Στη συνέχεια, στις 11 Μαρτίου έκλεισαν για 14 μέρες όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα –αργότερα η αναστολή λειτουργίας επεκτάθηκε έως τις 12 Απριλίου–¹ για να ακολουθήσουν οι καφετέριες, τα μπαρ, τα εμπορικά κέντρα, τα εστιατόρια, τα γυμναστήρια, τα μουσεία, οι αρχαιολογικοί χώροι ενώ εξαιρέθηκαν τα σούπερ-μάρκετ, τα φαρμακεία και τα καταστήματα τροφίμων που λειτουργούσαν ως ντελίβερι και takeaway. Πολλές βέβαια από τις επιχειρήσεις στον τομέα του επισιτισμού που συνέχισαν να λειτουργούν είτε έκλεισαν αργότερα λόγω μειωμένου τζίρου είτε μείωσαν το ωράριό τους ή/και λειτούργησαν λιγότερες ημέρες τη βδομάδα, παρ' ότι το κράτος έδωσε τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις που δεν είχαν delivery να το εντάξουν στις υπηρεσίες τους. Τα καταστήματα λιανικού εμπορίου στράφηκαν, αναγκαστικά, αποκλειστικά στη λειτουργία μέσω e-shops ενώ ακόμη και στα σούπερ μάρκετ ενθαρρύνθηκαν οι κατ' οίκον διανομές ως συμβολή στη μικρότερη διασπορά του ιού.

Ο πανικός που άρχισαν να διασπείρουν τα ΜΜΕ αυξανόταν συνεχώς, εστιάζοντας στην καταμέτρηση των θανάτων στη χώρα και στις γειτονικές χώρες ενώ το κυβερνητικό σύνθημα «Μένουμε σπίτι» κατέκλυσε τη δημόσια σφαίρα. Στις 11 Μαρτίου ένα μήνυμα στάλθηκε σε όλα τα τηλέφωνα από τη Γ.Γ. πολιτικής προστασίας για να ενημερώσει, υποτίθεται, για τον ιό, αλλά δεν κατάφερε παρά να προκαλέσει περισσότερο άγχος και σύγχυση ενώ ακολούθησε ακόμη ένα μια βδομάδα αργότερα τονίζοντας ξανά την αναγκαιότητα να «μείνουμε στα σπίτια μας». Στην πραγματικότητα, πολύς κόσμος αγνόησε το κάλεσμα της κυβέρνησης για αυτοπεριορισμό στις μετακινήσεις και αποχή από τις υπαίθριες συναθροίσεις και βγήκε βόλτα στις παραλίες και τους ανοιχτούς χώρους. Τις επόμενες μέρες έκλεισαν οι

οργανωμένες παραλίες και τα τουριστικά καταλύματα ενώ απαγορεύτηκαν οι πτήσεις από και προς την Ιταλία και την Ισπανία. Μερικές μέρες αργότερα έκλεισαν τα σύνορα με την Αλβανία και τη Βόρεια Μακεδονία. Οι δημόσιες συγκοινωνίες περιορίστηκαν, οι επιβάτες που έφταναν από το εξωτερικό έμπαιναν σε υποχρεωτική καραντίνα για 14 ημέρες και από την Τετάρτη 18/3 έκλεισαν όλα τα καταστήματα λιανικής με μερικές μόνο εξαιρέσεις. Ο πανικός που επικράτησε στα σούπερ-μάρκετ με τις ορδές καταναλωτών να αγοράζουν τεράστιες ποσότητες εμπορευμάτων (κίνηση αυξημένη κατά 42% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, αν ληφθούν υπόψη και τα εμπορεύματα ευρείας κατανάλωσης) οδήγησε το κράτος σε περιορισμό του αριθμού των πελατών ανά σούπερ μάρκετ (από ένα άτομο ανά 10m² σε ένα άτομο ανά 15m²) και στην επιβολή μιας ελάχιστης απόστασης μεταξύ των πελατών, προκαλώντας με αυτόν τον τρόπο μεγαλύτερες ουρές, ενώ σε άλλους χώρους εργασίας που συνέχιζαν να λειτουργούν κανονικά (τηλεφωνικά κέντρα, λιμάνια, οικοδομές, τράπεζες, εργοστάσια/ βιοτεχνίες κ.λπ.) ή σε φυλακές και κέντρα κράτησης επ' ουδενί δεν εφαρμόστηκαν αντίστοιχα αυστηρά μέτρα προστασίας. Τα μέτρα περιορισμού των συναθροίσεων μέρα με τη μέρα αυστηροποιούνταν με πρόσχημα την προστασία της δημόσιας υγείας και παρά το γεγονός ότι η κίνηση στους δρόμους είχε ήδη περιοριστεί αισθητά, η κυβέρνηση χρησιμοποιώντας μια ρητορική περί λίγων «ανεύθυνων που απειλούν την υγεία των πολλών που πειθαρχούν», έθεσε στις 19/3 σε ισχύ τον πρώτο στρατιωτικού τύπου νόμο που απαγορεύει τις δημόσιες συναθροίσεις άνω των 10 ατόμων, με ποινή 1.000 ευρώ ανά άτομο για τους παραβάτες. Ακολούθησε το κλείσιμο δημόσιων πάρκων και πλατειών, η απαγόρευση της πρόσβασης σε λόφους και άλλους τόπους ψυχαγωγίας και επιπλέον τα ταξίδια προς τα νησιά, εξαιρουμένων εκείνων που αποτελούν τόπο καταγωγής, ενώ λίγες μέρες μετά, στις 23 Μαρτίου, θα επιβληθεί μέχρι τις 3 του Μάη ολική απαγόρευση κυκλοφορίας με συχνούς ελέγχους. Από το πρωί της 23ης Μαρτίου, το δικαίωμα μετακίνησης θα έχουν μόνο όσοι συμπληρώνουν την ειδική φόρμα βεβαίωσης κίνησης που αναρτήθηκε στο forma.gov. Επίσης, όσοι θέλουν να μετακινηθούν μπορούν να στείλουν sms αναφέροντας τον λόγο μετακίνησής τους ή ακόμα και να τον γράψουν χειρόγραφα σε ένα χαρτί. Οι αιτιολογημένοι λόγοι μετακίνησης περιλαμβάνουν τη μετάβαση στον χώρο εργασίας, τη μετάβαση σε φαρμακείο ή στο γιατρό, τη μετάβαση σε καταστήματα ειδών πρώτης ανάγκης, σε τράπεζα, για την παροχή βοήθειας σε ανθρώπους που βρίσκονται σε ανάγκη, τη μετάβαση σε τελετή (γάμος, κηδεία, βάφτιση με συγκεκριμένους περιορισμούς στον αριθμό των συμμετεχόντων), και την έξοδο για σωματική άσκηση ή βόλτα με το κατοικίδιο. Το πρόστιμο για τους παραβάτες ορίστηκε στα 150 ευρώ.ⁱⁱ

Η συνεχιζόμενη, σε καθημερινή μάλιστα βάση, επέκταση δρακόντειων και αυταρχικών μέτρων, δεν δείχνει απλά την αποφασιστικότητα του κράτους για εντονότερο έλεγχο πάνω στην κοινωνική ζωή, αλλά επιπλέον αποκαλύπτει ότι το ίδιο το κράτος επιχειρεί να τροφοδοτήσει μια πανδημία πανικού μεταξύ των πολιτών. Μέρα με τη μέρα, μέτρο μετά το μέτρο, ο κόσμος μοιάζει να συνηθίζει αυτήν την νέα κανονικότητα και να την εκλαμβάνει σαν «αναγκαιότητα», σύμφωνα με την οποία ακόμα και το να ξηλώνονται παγκάκια από δρόμους και πλατείες φαίνεται εντελώς λογικό. Η κυβερνητική προπαγάνδα περί «ανεύθυνων πολιτών που αγνοούν την καραντίνα» έχει αποδειχθεί αρκετά (αλλά σίγουρα όχι απόλυτα) επιτυχημένη. Ακόμα και κόσμος σε περιοχές της επαρχίας, από τις πρώτες μέρες που εμφανίστηκε ο ιός στη χώρα, υποδεχόταν τους επισκέπτες από τα αστικά κέντρα με καχυποψία, αν όχι εχθρικότητα.

Με ένα ήδη κατεστραμμένο σύστημα δημόσιας υγείας από τα μνημόνια και τις περικοπές, η κυβέρνηση είναι η πρώτη που γνωρίζει πολύ καλά τον λόγο για τον οποίο θα πρέπει να φοβάται στην περίπτωση

που νοσήσουν χιλιάδες άνθρωποι από τον ιό. Οι 2.000 κατεπείγουσες προσλήψεις που ανακοινώθηκαν, σε ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό με 2ετείς συμβάσεις, είναι ελάχιστες αν λάβει κανείς υπόψη τον μικρό αριθμό των ΜΕΘ (557 αντί των απαιτούμενων 3.500, με τις 80 να μη λειτουργούν λόγω της έλλειψης προσωπικού και το 25% αυτών να είναι μόνιμα κλειστές).ⁱⁱⁱ

Η πρωτοβουλία της Μαρέβας Μητσοτάκη να καλέσει τον κόσμο να «ευχαριστήσει» τους γιατρούς και τις νοσοκόμες για τις προσπάθειές τους στην καταπολέμηση του ιού χειροκροτώντας από τα μπαλκόνια μια συγκεκριμένη μέρα και ώρα το απόγευμα, δυστυχώς, είχε κάποια επιτυχία και, για την ώρα τουλάχιστον, δείχνει την έκταση της παραίτησης του κόσμου μπροστά στο σλόγκαν «μένουμε σπίτι», πράγμα που συνιστά το μεγαλύτερο εμπόδιο στην προώθηση του αιτήματος για αύξηση των κρατικών δαπανών στους τομείς που αφορούν την κοινωνική αναπαραγωγή.^{iv}

Έχει σημασία να επισημάνουμε ότι εδώ έχουμε να κάνουμε με μια συντηρητική δεξιά νεοφιλελεύθερη κυβέρνηση η οποία εφαρμόζει μέτρα προστατευτισμού, επαινεί τα δημόσια νοσοκομεία και το εθνικό σύστημα υγείας, απαγορεύει τις παρελάσεις (τόσο τις μαθητικές όσο και τις στρατιωτικές – αν υπάρχει κάποια διαφορά), κλείνει τις εκκλησίες και στρέφει το δήτην αυτορρυθμιζόμενο «Αόρατο Χέρι» της αγοράς σε όποια κατεύθυνση επιθυμεί!

Το παράδοξο γεγονός ότι μια νεοφιλελεύθερη κυβέρνηση έχει επιδοθεί ξαφνικά στον εγκωμιασμό του δημόσιου συστήματος υγείας θα έπρεπε να προκαλεί τουλάχιστον οργή· το ίδιο βέβαια υποκριτικές θα έπρεπε να θεωρηθούν και οι καταγγελτικές φωνές της αντιπολίτευσης που ως κυβέρνηση ακολούθησε την ίδια πολιτική λιτότητας.

Παρόλο που το ελληνικό κράτος βρίσκεται υπό αυξημένη επιτήρηση εδώ και δέκα χρόνια, οι θεσμοί και το Eurogroup αποφάσισαν τη Δευτέρα 16/3 να αποσύρουν τις απαιτήσεις τους για πρωτογενή πλεονάσματα της τάξης του 3,5% του ΑΕΠ για φέτος. Επίσης, η κυβέρνηση υποσχέθηκε ενέσεις ρευστότητας (2 δισεκατομμυρίων) στις επιχειρήσεις που πλήττονται και ανακοίνωσε την παύση των πληρωμών χρεολυσίων όπως και των φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων των επιχειρήσεων, καθώς και την επίταξη ιδιωτικών κλινών.^v Ο κεντρικός σχεδιασμός στα καλύτερα του!

Όσο οι μέρες περνούν η προπαγάνδα του φόβου κερδίζει έδαφος. Ακόμα και πολιτικές ομάδες του α/α χώρου περιορίζουν τις δραστηριότητές τους, ακυρώνουν τις εκδηλώσεις τους ή φτάνουν να θεωρούν αναγκαία την καραντίνα στο όνομα της προστασίας της δημόσιας υγείας και της «(ατομικής) υπευθυνότητας».

Η απομόνωση ή η αυτοαπομόνωση που επιβάλλεται για την ώρα δεν υπόσχεται πολλά αφού η αναγκαία προϋπόθεση για οποιονδήποτε επιτυχημένο αγώνα είναι η συνεργασία δια ζώσης. Την ίδια στιγμή, μια στάση εσωτερικευμένης αυτοπειθαρχίας και φόβου (ακόμη και κατακραυγής για «συμπεριφορές ανευθυνότητας» όσων ακόμα μαζεύονται στον δημόσιο χώρο και στα 2-3 ανοιχτά κοινωνικά στέκια) αποδεικνύεται πολύ βολική για το κράτος και τους κατασταλτικούς μηχανισμούς, όπως έδειξε η έκβαση της αντιφασιστικής διαδήλωσης στις 15 Μαρτίου στην πόλη του Ρεθύμνου: 100 άνθρωποι περικυκλώθηκαν από μπάτσους, χτυπήθηκαν και προσήχθησαν. Αναρωτιέται κανείς τι θα συμβεί αν οι εργαζόμενοι αρχίσουν να οργανώνονται γύρω από αιτήματα για πλήρη άμεσο ή κοινωνικό μισθό, λιγότερες ώρες εργασίας ή την αναγκαιότητα για ολοκληρωτικό σταμάτημά της, μεγαλύτερα επιδόματα ανεργίας, πληρωμένα ιατρικά έξοδα...

Οι «μισθοί εξαίρεσης» της «κατάστασης εξαίρεσης»

Αν και είναι πολλά τα (μικρά και μεγάλα) αφεντικά που επωφελήθηκαν από την εφαρμογή των πολιτικών ακραίας λιτότητας τα τελευταία 10 χρόνια, μέσω της απελευθέρωσης της αγοράς εργασίας, τη μείωση του άμεσου και του έμμεσου μισθού, την υιοθέτηση φοροελαφρύνσεων κλπ, η απληστία τους φαίνεται ότι δεν έχει όρια. Προς το παρόν, προσπαθούν να ευνοηθούν από την κήρυξη της «κατάστασης έκτακτης ανάγκης» (ή του καθεστώτος «πολεμικής οικονομίας», όπως την αποκάλεσε ο πρωθυπουργός κατά τη διάρκεια ενός πρόσφατου τηλεοπτικού διαγγέλματός του): το ελληνικό καπιταλιστικό κράτος εκμεταλλεύεται την πανδημία του κορονοϊού ώστε να θεσπίσει νέους νόμους έκτακτης ανάγκης που θα οδηγήσουν σε περαιτέρω επισφαλαιοποίηση της εργασίας και μείωση του εργατικού κόστους, σε πλήρη συμφωνία με τα νεοφιλελεύθερα δόγματα. Σύμφωνα με την καπιταλιστική οπτική, η συγκυρία είναι εξαιρετικά κρίσιμη, καθώς οι οικονομικές συνέπειες της κρίσης εξαιτίας του κορονοϊού δεν έχουν ακόμη διαφανεί. Όσον αφορά το ελληνικό μοντέλο συσσώρευσης, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο τουριστικός τομέας και όλες οι υπηρεσίες που σχετίζονται με αυτόν, όπως ο επισιτισμός, οι κατασκευές/ανακαινίσεις, το λιανεμπόριο, οι ανεφοδιαστικές αλυσίδες κλπ. είναι μεταξύ των πιο σημαντικών τομέων, από την άποψη του μεριδίου που καταλαμβάνουν στο ΑΕΠ.

Αυτό που ακολουθεί είναι μια λίστα μέτρων που ανακοινώθηκε κατά τη διάρκεια της προηγούμενης εβδομάδας (16-22 Μαρτίου). Είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι αυτά τα μέτρα επηρεάζουν με διαφορετικό τρόπο τους διαφορετικούς τομείς της παραγωγής και κυκλοφορίας αξίας/εμπορευμάτων, επομένως χρειάζεται να είναι κανείς προσεκτικός όταν πρόκειται να προβεί σε γενικεύσεις σχετικά πχ. με τις μειώσεις του άμεσου και του έμμεσου μισθού ή το νομικό καθεστώς όσων τώρα βρίσκονται εκτός δουλειάς. Από την άλλη, αυτή η λίστα είναι ενδεικτική της ευρύτερης καπιταλιστικής στρατηγικής που αποσκοπεί στο α) να μετακυλίσει το οικονομικό κόστος στις πλάτες της εργατικής τάξης και β) να δημιουργήσει μια αγορά εργασίας η οποία θα επιτρέψει μεγαλύτερα περιθώρια κέρδους όταν αποκατασταθεί η «κανονικότητα» στις συνθήκες παραγωγής και πραγματοποίησης της αξίας.

Στον δημόσιο τομέα:

Οι εργαζόμενοι στα σχολεία, τα πανεπιστήμια κλπ. σταμάτησαν να εργάζονται από τις 11 Μαρτίου ακολουθώντας την κυβερνητική εντολή αναστολής όλων των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, από τα νηπιαγωγεία μέχρι και τα πανεπιστήμια. Αθλητικές εγκαταστάσεις, γυμναστήρια και μουσεία επίσης έκλεισαν, βάσει της ίδιας απόφασης. Παρά το γεγονός ότι οι εργαζόμενοι σε αυτά δεν δουλεύουν, ακόμη πληρώνονται κανονικά (για την ώρα τουλάχιστον).^{vi} Οι εργαζόμενοι του δημοσίου που έχουν επηρεαστεί περισσότερο από το ξέσπασμα της πανδημίας του κορονοϊού δεν είναι άλλοι από τους γιατρούς, τους νοσοκόμους/ες και όλους όσους εργάζονται στα νοσοκομεία, οι οποίοι και είναι αναγκασμένοι να δουλεύουν σε εξαιρετικά εντατικοποιημένες και επικίνδυνες συνθήκες εργασίας. Ως αποτέλεσμα της μακροχρόνιας συρρίκνωσης του συστήματος δημόσιας υγείας, μέσω της μείωσης τόσο του προσωπικού κατά 25% όσο και της κρατικής χρηματοδότησης, τα υποστελεχωμένα και δίχως επαρκή εξοπλισμό νοσοκομεία σύντομα θα αδυνατούν να διαχειριστούν επείγοντα περιστατικά που σχετίζονται είτε με τον κορονοϊό είτε με άλλες αιτίες. Στα περισσότερα νοσοκομεία για την ώρα δεν γίνονται τεστ ανίχνευσης του κορονοϊού στο προσωπικό, ενώ αυτά χρησιμοποιούνται μόνο για τους σοβαρά νοσούντες ή τους ηλικιωμένους ασθενείς. Σε ορισμένες περιπτώσεις, λόγω της έλλειψης ειδικευμένου προσωπικού, απλήρωτοι μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί φοιτητές καλούνται να αναλύσουν τα αποτελέσματα των

τεστ, γεγονός που συνεπάγεται σημαντικές καθυστερήσεις. Συν τοις άλλοις, το υποστελεχωμένο προσωπικό εξαναγκάζεται να παραμείνει σε υπηρεσία ακόμη κι όταν εμφανίζει συμπτώματα του ιού, ενώ ταυτόχρονα έχει περιορισμένη πρόσβαση σε προστατευτικές μάσκες ή γάντια^{vii}. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, υπάρχουν μόνο 557 κρεβάτια ΜΕΘ πανελλαδικά (224 εκ των οποίων στην Αθήνα των 4 εκ. κατοίκων...). Παρόμοια είναι και η κατάσταση που επικρατεί στα νοσοκομεία των νησιών, όπου οι υποδομές και το προσωπικό δεν επαρκούν για να καλυφθούν οι ανάγκες ντόπιων και μεταναστών (για την κατάσταση των μεταναστών βλ. και παρακάτω). Για να αντιμετωπίσει αυτήν την κατάσταση έκτακτης ανάγκης, η κυβέρνηση ανακοίνωσε την άμεση πρόσληψη 2.000 γιατρών και λοιπού νοσηλευτικού προσωπικού, ένας πραγματικά αστεύσιος αριθμός εάν ληφθεί υπόψη η μεγάλη μείωση προσωπικού την περίοδο 2010-2018 (κατά 26.000 θέσεις εργασίας) και εάν συνυπολογιστεί το ότι ο αριθμός των νέων προσλήψεων αντιστοιχεί στις θέσεις εργασίας που είχαν ήδη ανακοινωθεί από τις αρχές Ιουνίου, δηλαδή, μερικούς μήνες προτού ξεσπάσει η επιδημία του κορονοϊού στην Κίνα. Κανείς πρέπει να έχει πάντα υπόψη του ότι, ως αποτέλεσμα των διαχρονικών κρατικών πολιτικών συγκράτησης της χρηματοδότησης της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, τα νοσοκομεία ήταν ήδη υποστελεχωμένα, πριν από την εφαρμογή του πρώτου μνημονίου το 2010. Υπό αυτή την έννοια, οι πολιτικές υποτίμησης που εφαρμόστηκαν μετά το 2010 απλά χειροτέρευσαν με έναν καίριο τρόπο την κατάσταση σε έναν ήδη ρημαγμένο τομέα.^{viii}

Η προπαγάνδα του «μενουμεσπιτισμού» έχει αποδειχτεί επιτυχής όσον αφορά τη μείωση του φόρτου εργασίας στα νοσοκομεία, μιας που οι πολίτες δεν έχουν εξαφανιστεί μόνο από τους δρόμους και τους δημόσιους χώρους, αλλά και από τα τμήματα επειγόντων περιστατικών - εξωτερικών ιατρείων των νοσοκομείων. Αυτό που πρέπει να σημειωθεί ότι και τα εξωτερικά ιατρεία είναι στην πράξη κλειστά (με εξαίρεση τις περιπτώσεις που απαιτείται συνταγογράφηση), γεγονός που εξ ορισμού συνεπάγεται τον περιορισμό της πρόσβασης στη δημόσια υγεία. Είναι μέσω αυτού του τεχνητού και βίαιου περιορισμού των κοινωνικών αναγκών σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη που το δημόσιο σύστημα υγείας παραμένει ακόμα λειτουργικό.

Στον ιδιωτικό τομέα:

Μετά τη βαθμιαία επιβολή της καραντίνας σε διάφορους επαγγελματικούς τομείς, υπολογίζεται ότι περίπου ένα εκατομύριο εργαζόμενοι έχουν τεθεί (προσωρινά ή μη) εκτός εργασίας. Αυτοί οι εργαζόμενοι δεν δικαιούνται μισθό σύμφωνα με τη σύμβαση εργασίας τους, λόγω της «κατάστασης εξαίρεσης» που έχει κηρυχθεί από την κυβέρνηση: αντιμέτωπος με μεγάλη μείωση του τζίρου πολλές εργοδοτικές ενώσεις κατέφυγαν, από τις αρχές Μάρτη, σε απολύσεις, στην επιβολή υποχρεωτικών αδειών άνευ αποδοχών και σε επίμονες πιέσεις προς την κυβέρνηση ώστε αυτή να προχωρήσει στο γενικευμένο κλείσιμο των επιχειρήσεων.

Ειδικότερα:

Στις 12 Μαρτίου όλα τα ιδιωτικά γυμναστήρια έκλεισαν, ενώ την επόμενη μέρα το μέτρο επεκτάθηκε και σ' όλα τα εστιατόρια (εκτός όσων σέρβιραν φαγητό σε πακέτο ή έκαναν κατ' οίκον παραδόσεις) και τα μπαρ. Αυτό το μέτρο έχει τεράστιες επιπτώσεις στη (νεανική) απασχόληση, μιας και στον επισιτιστικό τομέα εργάζονται χιλιάδες νέοι προλετάριοι, με επισφαλείς συνήθως όρους και σε συνθήκες μεγάλης εντατικοποίησης (πχ. αθλητικοί ή υποδηλωμένοι, με ακαθόριστα ωράρια κλπ.). Την Τετάρτη 18/3 το μέτρο επεκτάθηκε σχεδόν σε όλο τον τομέα του λιανικού εμπορίου, με την προφανή εξαίρεση των

φαρμακείων, των σούπερ-μάρκετ, των παντοπωλείων, των φούρνων, των τραπεζών, των πρατηρίων καυσίμων, των φαγάδικων με υπηρεσίες κατ' οίκον παράδοσης και των... γραφείων τελετών. Οι εργαζόμενοι που απασχολούνται σε τομείς σχετικούς με ιατρικό εξοπλισμό/προϊόντα βρίσκονται σε καθεστώς "zero-hour contract", καθώς, ενώ τα καταστήματα παραμένουν εν γένει κλειστά, υπηρεσίες παρέχονται ακόμη κατόπιν ραντεβού. Τα ξενοδοχεία και τα πανδοχεία θα κλείσουν από βδομάδα.^{ix}

Όλοι οι εργαζόμενοι που επηρεάστηκαν άμεσα από τα μέτρα της επίσημης κρατικής καραντίνας, όπως επίσης όσοι απολύθηκαν κατά τη διάρκεια του αρχικού ξεσπάσματος του κορονοϊού (από τις αρχές Μάρτη αυτοί υπολογίζονται, με βάση κάποιες έρευνες, σε περίπου 40.000, οι περισσότεροι στην τουριστική βιομηχανία) ή δουλεύουν ακόμη σε επιχειρήσεις με μειωμένο –λόγω κορονοϊού– τζίρο δικαιούνται κρατικό επίδομα ύψους 800 ευρώ, για την περίοδο 15 Μάρτη-τέλη Απρίλη (ή 534 ευρώ ανά μήνα, δηλαδή πολύ λιγότερα από τον τωρινό κατώτατο μισθό των 650 ευρώ).^x Όλοι οι «ωφελούμενοι» δικαιούνται, επίσης, να καταβάλουν μειωμένο κατά 40% ενοίκιο, σε περίπτωση που δεν κατοικούν σε δικό τους σπίτι. Δεν έχουν γίνει περαιτέρω ανακοινώσεις για το ποιος πρόκειται να καλύψει αυτή τη μείωση...

Σύμφωνα με κυβερνητικά στελέχη, οι εργαζόμενοι που σταμάτησαν να δουλεύουν δεν λογίζονται ως άνεργοι, αλλά ως εργαζόμενοι των οποίων οι συμβάσεις εργασίας έχουν ανασταλεί. Αυτός ο ανησυχητικός νεολογισμός μάς κάνει να αναρωτηθούμε για το ποιος μπορεί να είναι οι πραγματικές νομικές συνέπειες, πχ. όταν επανέλθει η καπιταλιστική «κανονικότητα» θα παραμείνουν σε ισχύ αυτές οι συμβάσεις εργασίας; Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η ρήτρα «μηδενικής απόλυσης» που έχει θεσπιστεί από το κράτος, για όλες τις εταιρείες που επιθυμούν να κάνουν χρήση της κρατικής οικονομικής στήριξης, εξασφαλίζει μόνο τον ονομαστικό αριθμό θέσεων εργασίας, αλλά όχι το είδος της σύμβασης εργασίας ή, ακόμη περισσότερο, τον μισθό που αντιστοιχεί σε αυτές τις θέσεις εργασίας.^{xi} Για παράδειγμα δεν είναι ακόμα ξεκάθαρο αν οι εργαζόμενοι, των οποίων οι συμβάσεις εργασίας έχουν ανασταλεί, θα λάβουν το δώρο του Πάσχα.^{xii}

Πέρα από το να χρησιμοποιούν διάφορες πιστωτικές, φορολογικές ή άλλες διοικητικές διευκολύνσεις, οι καπιταλιστές απαλλάσσονται κι από την υποχρέωση να καλύψουν τις ασφαλιστικές εισφορές όσων εργαζομένων τους βρίσκονται «σε αναστολή» για όσο διάστημα κρατήσει η υφιστάμενη κατάσταση: το αντίστοιχο κόστος επίσης θα καλυφθεί από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Βάσει όλων των παραπάνω, πρέπει να έχει ήδη καταστεί σαφές στον καθένα: αυτό που ξεδιπλώνεται μπροστά στα μάτια μας είναι άλλη μια προσπάθεια κοινωνικοποίησης, με τον πλέον ωμό τρόπο, της χασούρας των καπιταλιστών, διοχετεύοντας κεφάλαια από τα κρατικά πλεονάσματα (δηλαδή χρημάτων από τον άμεσο και τον έμμεσο μισθό της εργατικής τάξης και την άμεση και έμμεση φορολογία σε εισοδήματα και αγορές καταναλωτικών προϊόντων) κατευθείαν στις τσέπες των καπιταλιστών. Η κατανομή των κρατικών χρημάτων δείχνει ότι από το συνολικό πακέτο ύψους 9,89 δις (στα οποία συμπεριλαμβάνονται 1,8 δις. από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων και εγγυήσεις ύψους 6 δις. για να υποστηριχθεί η χρηματοδότηση κεφαλαίων κίνησης επιχειρήσεων μέσω δανείων), τα χρήματα που θα διατεθούν άμεσα στους εργαζόμενους που πλήττονται ανέρχονται σε μόλις 0,45 δις ή αλλιώς στο 4,5% του συνόλου. Μια άλλη σημαντική πτυχή της παρούσας οικονομικής και κοινωνικής κρίσης συνδέεται με την κατάσταση των ανέργων (1.076.134 τον Ιανουάριο του 2020) και των αδήλωτων εργαζομένων. Για όλους αυτούς δεν έχουν ανακοινωθεί επιπλέον παροχές πέρα από τη δίμηνη επέκταση του επιδόματος

ανεργίας, για τους περίπου 200.000 ανέργους που το λαμβάνουν, μετά το πέρας του πρώτου τετραμήνου του 2020.

Καθώς τα σχολεία είναι κλειστά και οι παππούδες/γιαγιάδες, οι οποίοι παραδοσιακά αναλάμβαναν εν μέρει την φροντίδα των εγγονιών τους, όντας αναπόσπαστο κομμάτι του εγχώριου οικογενειοκρατικού μοντέλου κοινωνικής πρόνοιας, δεν μπορούν πλέον να έρχονται σε επαφή μαζί τους, θεσμοθετήθηκαν ειδικές άδειες για τους εργαζόμενους γονείς με παιδιά κάτω των 15 ετών. Άλλα μόνο ένας από τους δύο γονείς μπορεί να λάβει αυτή την άδεια και το κόστος της (ονομαστικός μισθός και ασφαλιστικές εισφορές) διαμοιράζεται ανάμεσα στους εργοδότες (κατά τα 2/3) και το κράτος (κατά το 1/3). Αυτός είναι άλλος ένας τρόπος άμεσης κοινωνικοποίησης του καπιταλιστικού κόστους. Οι εργαζόμενοι που θα κάνουν χρήση αυτής της ειδικής άδειας πρέπει ταυτόχρονα να χρησιμοποιήσουν και μέρες από την κανονική τους άδεια: για κάθε τρεις μέρες ειδικής άδειας θα πρέπει να πάρουν μία ημέρα κανονικής άδειας. Αυτό σημαίνει ότι σε περίπτωση που κάποιος εργαζόμενος δεν δικαιούται να πάρει «κανονική» άδεια (όπως συμβαίνει στην περίπτωση των νεοπροσληθέντων εργαζομένων), τότε δεν δικαιούται ούτε την ειδική άδεια. Σε κάθε περίπτωση, πολλές είναι οι περιπτώσεις γονέων που απολύθηκαν μόνο και μόνο επειδή τη ζήτησαν. Άλλοι εκβιάστηκαν ώστε να κάνουν χρήση μόνο της κανονικής τους άδειας ή ακόμη και να πάρουν υποχρεωτικά άδεια άνευ αποδοχών.

Αλλά δεν είναι μόνον όσοι χάνουν τις δουλειές και τους μισθούς τους (προσωρινά ή μη) αυτοί που επηρεάζονται άμεσα από τα νέα μέτρα. Αυτοί που εξακολουθούν να δουλεύουν βρίσκονται επίσης βουτηγμένοι στα σκατά, όπως συμβαίνει με τους εργαζόμενους στα σούπερ μάρκετ, στις τροφοδοτικές αλυσίδες των logistics, στη διανομή εμπορευμάτων και στα τηλεφωνικά κέντρα, οι οποίοι δουλεύουν με «ευέλικτα» ωράρια, με απλήρωτες υπερωρίες, κάτω από επικίνδυνες για την υγεία συνθήκες εργασίας και, σαν να μην ήταν τα παραπάνω ήδη αρκετά, χωρίς επαρκή μέσα προστασίας. Το τελευταίο ίσχυε σε όλους τους παραγωγικούς τομείς της χώρας, πριν τις κρατικές εντολές για σταδιακό κλείσιμο των επιχειρήσεων: στις περισσότερες των περιπτώσεων οι διοικήσεις των επιχειρήσεων δεν έδωσαν οδηγίες στους εργαζόμενους τους για το πώς θα αποφύγουν να μολυνθούν κατά τη διάρκεια της εργασίας τους ή όταν αυτές δόθηκαν ήταν παρωχημένες, γενικόλογες και εντελώς ανεπαρκείς. Δεν προκαλεί έκπληξη, επομένως, ότι σε πολλές περιπτώσεις οι εργαζόμενοι έπρεπε να αγοράζουν οι ίδιοι μέσα προστασίας, κάτι που ήταν ούτως ή άλλως πολύ δύσκολο λόγω της τεράστιας ζήτησης σε γάντια, μάσκες και αντισηπτικά (σε πολλά φαρμακεία παρατηρήθηκαν μεγάλες ουρές και τα σχετικά προϊόντα εξαφανίζονταν μέσα σε λίγες ώρες αν όχι σε μερικά λεπτά).

Η κυβέρνηση εκμεταλλεύτηκε τη μαζική προσέλευση του κόσμου στα σούπερ-μάρκετ προκειμένου να προμηθευτεί είδη ατομικής προστασίας κι άλλα βασικά είδη πρώτης ανάγκης, όπως τρόφιμα, και αποφάσισε να διευρύνει το ωράριο λειτουργίας τους από 9πμ-9μμ σε 7πμ-10μμ (από Δευτέρα έως Σάββατο). Την ίδια στιγμή, τα σούπερ-μάρκετ αποφασίστηκε να παραμένουν υποχρεωτικά ανοιχτά και τις Κυριακές (από τις 9πμ ως τις 5μμ).^{xiii} Αναφορικά με την παραπάνω τροποποίηση της ημερήσιας λειτουργίας, αξίζει να σημειωθεί ότι ήδη από το 2010 οι εργαζόμενοι στον τομέα του λιανικού εμπορίου αγωνίζονταν ενάντια στη νομιμοποίηση της κυριακάτικης εργασίας και ήταν μόλις πρόσφατα, με τον «αναπτυξιακό νόμο» του 2019, που επετράπη στα σούπερ-μάρκετ να ανοίγουν 32 Κυριακές το χρόνο.

Ως απάντηση σε όλα τα παραπάνω, ορισμένες πρωτοβουλίες εργαζομένων, τόσο σε σούπερ-μάρκετ όσο και τηλεφωνικά κέντρα, οι οποίες ξεκίνησαν από-τα-κάτω, προσπαθούν να αποκαλύψουν τις

υφιστάμενες εργασιακές συνθήκες: αυτές της ακραίας εντατικοποίησης και της απουσίας μέσω προστασίας. Ωστόσο, η γενικότερη αντίδραση της εργατικής τάξης όσον αφορά τη συνολικότερη επιβολή μέτρων από το κράτος (κρατικά επιδόματα των 535 ευρώ αντί για πλήρεις μισθούς, «αναστολή συμβάσεων εργασίας» κτλ.) είναι μέχρι στιγμής απογοητευτική, τόσο ως προς το μέγεθος, όσο κι ως προς το περιεχόμενο.^{xiv}

Ως προς την διοίκηση των επιχειρήσεων:

Σύμφωνα με την τρέχουσα κατάσταση των πραγμάτων, τ' αφεντικά δεν έχουν καμία υποχρέωση να δηλώσουν το ημερήσιο ωράριο εργασίας των υπαλλήλων τους στο ηλεκτρονικό σύστημα Εργάνη, μέσω του οποίου ελέγχονται (θεωρητικά τουλάχιστον) από το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας. Πρακτικά, αυτό σημαίνει πως μπορούν νόμιμα να μη δηλώνουν τους εργαζόμενούς τους, αποφεύγοντας έτσι την καταβολή των αντίστοιχων ενσήμων. Επιπλέον, μπορούν να τροποποιήσουν τις συμβάσεις εργασίας κατά το δοκούν, όπως και τα ωράρια εργασίας, τις βάρδιες και τα ρεπό ώστε να προσαρμοστούν πλήρως στις ανάγκες της παραγωγής. Σε πολλές περιπτώσεις, για παράδειγμα, έχουν καταγγελθεί πολλά περιστατικά εξαναγκαστικής μετατροπής συμβάσεων εργασίας πλήρους ωραρίου σε συμβάσεις μειωμένου ωραρίου. Επιπλέον, τα αφεντικά έχουν τη δυνατότητα να αποφεύγουν να δηλώνουν τις υπερωρίες, αυξάνουν τα κέρδη τους, όσο και τη συνακόλουθη φυσική εξάντληση των εργαζομένων τους. Παρότι όλοι γνωρίζουμε πως η παράκαμψη της εργασιακής νομοθεσίας αποτελεί συνήθη πρακτική των αφεντικών, αξίζει ωστόσο να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι πλέον είναι το ίδιο το κράτος το οποίο επιτρέπει τέτοιες (μέχρι πρόσφατα) παράνομες πρακτικές. Συνεπώς, δεν είναι τυχαία η πρόσφατη δήλωση ενός από τους εκπροσώπους του κεφαλαίου ότι: *«η αγορά εργασίας λειτουργεί καλύτερα έτσι, όταν είναι πιο ευέλικτη»*.

Είναι μέσω αυτής της κατάστασης, της ριζωμένης δηλαδή ευελιξίας, που η εκ περιτροπής εργασία και η τηλεργασία^{xv} –περιορισμένες πρακτικές μέχρι στιγμής– έχουν θεσπιστεί σε μια πολύ πιο ευρεία, σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν, έκταση στην εγχώρια αγορά εργασίας, ενώ το κλείσιμο σχεδόν όλων των καταστημάτων λιανικής πώλησης άνοιξε το δρόμο για τη γιγάντωση του τομέα των ηλεκτρονικών υπηρεσιών (e-shop), όπως και του τομέα που σχετίζεται με τις τροφοδοτικές αλυσίδες.^{xvi}

Κέντρα κράτησης μεταναστών

Στα νησιά επικρατεί χάος. Η πυρκαγιά που ξέσπασε στις 16 Μαρτίου στη Μόρια της Λέσβου με θύμα ένα εξάχρονο παιδί πέρασε στα ψιλά σαν μια είδηση από κάποιο μακρινό μέρος του πλανήτη. Η φωτιά κατέστη ανεξέλεγκτη όχι μόνο λόγω του δυνατού ανέμου αλλά και επειδή ήταν αδύνατο για τα πυροσβεστικά οχήματα να προσεγγίσουν το σημείο της πυρκαγιάς, λόγω των αμέτρητων αυτοσχέδιων καταλυμάτων που έχουν στηθεί γύρω από το υπερκορεσμένο κέντρο κράτησης. Αρκεί να σκεφτεί κανείς ότι σε υποδομές που έχουν σχεδιαστεί για να φιλοξενούν 2.800 άτομα, αυτή τη στιγμή συγκεντρώνονται 20.000-22.000! Συνολικά, περισσότεροι από 42.000 άνδρες, γυναίκες και παιδιά βρίσκονται στη Λέσβο, στη Σάμο, στη Χίο, στη Λέρο και στην Κω. Στους 30 χώρους που υπάρχουν στην ενδοχώρα για όσους αιτούνται άσυλο διαμένουν επιπλέον 25.000. Από τις αρχές Φεβρουαρίου, η Υπηρεσία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες είχε απευθύνει έκκληση για εκκένωση της Μόριας καθώς εξαιτίας των υφιστάμενων συνθηκών υπήρχε κίνδυνος να ξεσπάσουν μολυσματικές ασθένειες που θα μπορούσαν να εξελιχθούν σε τοπική επιδημία.^{xvii} Οι περιγραφές γιατρών του ΟΗΕ είναι ξεκάθαρες: *«Άνθρωποι με σοβαρά αναπνευστικά προβλήματα μένουν σε τέντες βρεγμένες από την υγρασία και τις βροχές του χειμώνα. Δεν*

υπάρχει ζεστό νερό ούτε για δείγμα και πρέπει να περιμένουν τρεις ώρες στο κρύο για φαγητό. Όλοι τους είναι υποσιτισμένοι με ματωμένα ούλα».

Αγνοώντας τις εκκλήσεις και την τρέχουσα σοβαρότατη κατάσταση, η κυβέρνηση αδυνατεί να προχωρήσει σε ριζικές κινήσεις για την αποσυμφόρηση των νησιών και έτσι θερίζει τους καρπούς της έντονης ακροδεξιάς ξενοφοβικής προεκλογικής της καμπάνιας. Η εκλογική πελατεία της στα νησιά ζητά την «αποσυμφόρηση των νησιών από τους μετανάστες» και τον «έλεγχο της παρουσίας» τους σ' αυτά. Δεν είναι τυχαίο ότι ένα από τα πρώτα μετεκλογικά μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση ήταν η άρση της παροχής ΑΜΚΑ στους αιτούντες άσυλο, αποκλείοντάς τους έτσι από την παροχή δωρεάν ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, για να το πάρει πίσω μετά από υπόδειξη της ΕΕ.^{xviii} Από την άλλη, η Ευρωπαϊκή Ένωση απαιτεί τη δημιουργία κι άλλων μαζικών κέντρων κράτησης στα ίδια αυτά νησιά που θα λειτουργούν σαν ζώνες ανάσχεσης(bufferzone) στα σύνορά της.^{xix}

Οι ροές μεταναστών ήταν ιδιαίτερα αυξημένες από τον Αύγουστο του 2019. Την ίδια στιγμή και οι διαμαρτυρίες των ίδιων των μεταναστών (κατά κύριο λόγο στη Μόρια) αυξάνονταν αν και δεν υπήρξε καμία συνάντηση των αγώνων τους με αυτούς των ντόπιων, παρόλο που και οι δύο πλευρές εναντιώνονταν στον εξαναγκαστικό συνωστισμό και τη φυλάκιση εντός του νησιού (όχι απαραίτητα για τους ίδιους λόγους όμως). Η κυβέρνηση, επιχειρώντας να ικανοποιήσει σε έναν βαθμό τους νησιώτες, είχε αποφασίσει το προηγούμενο διάστημα να μεταφέρει κρατούμενους μετανάστες από τα νησιά στην ηπειρωτική χώρα. Συνάντησε όμως τότε την ισχυρότατη αντίδραση των τοπικών κοινωνιών, των οποίων τα ξενοφοβικά αντανακλαστικά είχε φροντίσει, όπως είπαμε παραπάνω, να διεγείρει καθ'όλο το προεκλογικό διάστημα του καλοκαιριού και τους πρώτους μήνες της διακυβέρνησής της.

Φυσικά, η προπαγάνδα του σημερινού κυβερνώντος κόμματος δεν μπορεί να ιδωθεί ως η αποκλειστική αιτία υποδαύλισης των τοπικών αντιμεταναστευτικών αιτημάτων. Στη Λέσβο, πχ. πρέπει να δούμε ότι ντόπιες ομάδες συμφερόντων στο νησί πλήττονταν υλικά από την κατάσταση στη Μόρια, και έτσι το πεδίο ήταν ήδη ευνοϊκό για αυτήν την προπαγάνδα. Το plan b του κράτους ήταν να χτίσει κι άλλα, πιο μεγάλα κλειστά κέντρα κράτησης στα νησιά, ώστε να παραμείνουν εγκλωβισμένοι εκεί οι 42.000 νεοεισελθόντες πρόσφυγες. Αυτό όμως συνάντησε ακόμα μεγαλύτερη αντίδραση από τους κατοίκους των νησιών καθώς 1) η κυβέρνηση είχε δεσμευτεί προεκλογικά κατηγορηματικά και ρητά να απομακρύνει τα κέντρα κράτησης από τα νησιά αλλά και 2) επειδή οι επιτάξεις γης έθιγαν τοπικά συμφέροντα. Οι ντόπιοι μικροί και μεγάλοι επιχειρηματίες έχουν έσοδα κυρίως από τον τουρισμό, ο οποίος έχει πληγεί από την παρουσία των camps. Αυτοί σε μεγάλο βαθμό ενώθηκαν με ακροδεξιές ομάδες στα νησιά οι οποίες ήρθαν τον Φεβρουάριο σε βίαιη (ακόμα και ένοπλη σε ορισμένες περιπτώσεις) σύγκρουση με τις δυνάμεις καταστολής που στάλθηκαν εκεί για να αστυνομεύσουν την κατασκευή των νέων camps. Επειδή η παρουσία πολυπληθών αστυνομικών δυνάμεων είχε ως αποτέλεσμα την προσωρινή ενοποίηση της δεξιάς και της αριστερής τοπικής αντίστασης εναντίον των νέων camps, το κράτος αναγκάστηκε να τις αποσύρει.

Στις αρχές Μάρτη, μετά και το σφράγισμα των ελληνο-τουρκικών συνόρων με τη χρήση στρατιωτικών μέσων, πρωτοβουλίες δεξιών πολιτών στη Λέσβο μπόρεσαν με επιτυχία να εκμεταλλευτούν την τοπική αγανάκτηση σχετικά με τις επιτάξεις γης και τις ελλειπείς παροχές υγείας για την κάλυψη των αναγκών ενός νησιού που, μετά τον εγκλωβισμό των μεταναστών, ο συνολικός πληθυσμός του είχε διπλασιαστεί.

Τελικά κατάφεραν να εδραιώσουν ένα γενικευμένο αντι-μεταναστευτικό και αντι-ΜΚΟ αίσθημα, ακόμα και σε περιοχές του νησιού που αυτό δεν κυριαρχούσε πριν τον Φεβρουάριο.^{xx}

Μέσα σ' αυτό το περίπλοκο και κλειστοφοβικό πλαίσιο ξέσπασε η πανδημία. Αν και αρχικά οι μετανάστες είχαν αφεθεί τελείως στη μοίρα τους, τελικά η κυβέρνηση επέλεξε να εφαρμόσει σκληρά μέτρα βιοπολιτικής διαχείρισης.

Η αυστηρή νομοθεσία ενάντια στους κρατούμενους μετανάστες περιλαμβάνει απαγόρευση κυκλοφορίας, περίφραξη των αυτοσχέδιων καταλυμάτων τους, ειδικές περιοχές απομόνωσης για όσους νοσήσουν, περιορισμό των αδειών μετακίνησης προς τα αστικά κέντρα (κάτι που με τη σειρά του περιορίζει την πρόσβαση των μεταναστών σε επιπρόσθετα μέσα διαβίωσης), απαγόρευση δραστηριοτήτων/συναθροίσεων σε εσωτερικούς χώρους κλπ. Ωστόσο, αν κάτι δεν ανακοινώθηκε αυτό ήταν η ολοκληρωτική κατάργηση των κέντρων κράτησης, που θα ήταν και το μοναδικό σοβαρό μέτρο για την αποτροπή της διασποράς του ιού. Τώρα περισσότερο από ποτέ, αυτά τα «κέντρα φιλοξενίας» μοιάζουν με φυλακές! Μέσα σ' όλα αυτά είναι τουλάχιστον παράδοξο ότι μια ομάδα ονόματι Moria Corona Awareness Team,^{xxi} που αποτελείται από εθελοντές αιτούντες άσυλο, εξέφρασε την ικανοποίησή της για τα κατασταλτικά μέτρα των ελληνικών αρχών: «Οι περιορισμοί αυτοί είναι χρήσιμοι και απαραίτητοι για τους πρόσφυγες, προκειμένου να προφυλαχτούν από τον κορονοϊό» και «ευχαριστούμε τους Έλληνες που επέβαλαν τα μέτρα, και μάλιστα με πολύ ειρηνικό τρόπο».^{xxii}

Στην Κω, ο δήμαρχος ανακοίνωσε την πρόθεσή του να προσλάβει ιδιωτική εταιρεία security που θα αναλάβει να περιορίσει την παρουσία μεταναστών σε διάφορους δημόσιους χώρους, προεικονίζοντας έτσι παρόμοια μέτρα για τον μεταναστευτικό πληθυσμό σε όλη την επικράτεια.^{xxiii}

Στην πραγματικότητα, ολόκληρη η χώρα έχει αρχίσει πια να μοιάζει με φυλακή.

Φυλακές

Επιβλήθηκε οριζόντια απαγόρευση σε όλες τις άδειες που δικαιούνται οι φυλακισμένοι (δηλ. όσοι έχουν εκτίσει το ½ της ποινής τους) και τα επονομαζόμενα «ελεύθερα επισκεπτήρια» (δηλ. τις ανοικτές συναντήσεις κρατουμένων με οικείους τους σε χώρους των φυλακών χωρίς μεγάλους χρονικούς περιορισμούς). Αν και αρχικά επιτράπηκαν μόνο συναντήσεις διάρκειας 10-15 λεπτών σε χώρους με γυάλινα φράγματα, πλέον έχουν απαγορευθεί κι αυτές. Ακόμα, ισχύει πλήρης απαγόρευση εισαγωγής φαγητών, ρούχων, και κάθε είδους αντικειμένων όπως βιβλία για τους κρατούμενους από τους συγγενείς τους. Υπάρχουν αναφορές για πρόκληση δυσχερειών στις επισκέψεις και συνεννοήσεις δικηγόρων με πελάτες τους που κρατούνται στις φυλακές της χώρας. Από το υπουργείο δημοσίας τάξης συστήνεται να δημιουργηθεί σε κάθε φυλακή χώρος απομόνωσης χωρητικότητας 10-20 ατόμων στον οποίο θα κρατηθούν καταρχάς όσοι κρατούμενοι νοσήσουν με COVID-19 (ή θεωρηθούν απλώς ως ύποπτα κρούσματα). Ωστόσο, οι διοικήσεις των φυλακών δηλώνουν ότι δεν μπορούν να εφαρμόσουν τέτοια μέτρα λόγω συμφόρησης και υπερπληθυσμού.

Οι κρατούμενες των γυναικείων φυλακών Κορυδαλλού, με κείμενο που δημοσιοποίησαν και κοινοποίησαν μέσω δικηγόρων στο υπουργείο στις 14/3, δηλώνουν κατ' αρχάς ότι είναι συνεργάσιμες και ότι πειθαρχούν στα 3 πρώτα από τα παραπάνω μέτρα, λέγοντας ότι «από μεριάς τους υπάρχει μεγάλη υπευθυνότητα». Ζητούν από την πολιτική ηγεσία να δείξει την αντίστοιχη υπευθυνότητα και να κάνει δεκτές τις προτάσεις τους που αφορούν στην αποσυμφόρηση των φυλακών με την απελευθέρωση

όσων έχουν ποινή από 5 έτη και κάτω, των μητέρων με ανήλικα και των ευάλωτων ομάδων. Αντίστοιχα αιτήματα έγιναν και από την Πρωτοβουλία για τα Δικαιώματα των Κρατουμένων, εστιάζοντας κυρίως στην ανάγκη να εξασφαλιστούν ασφαλείς συνθήκες ζωής εντός των φυλακών και να μειωθεί ο υπερπληθυσμός στις φυλακές και στα αστυνομικά κέντρα, με υπό όρους αποφυλάκιση και άλλες παρόμοιες πολιτικές. Ακολούθησε στις 18/3 κείμενο που υπογράφηκε από 856 κρατούμενους από όλες τις πτέρυγες των αντρικών φυλακών Κορυδαλλού οι οποίοι ζητούσαν την αποσυμφόρηση των φυλακών με αποφυλακίσεις σύμφωνα με το άρθρο 110Α και 105 Π.Κ καθώς και μέτρα προστασίας για την εξάπλωση το κορονοϊού στις φυλακές. Στο ίδιο κείμενο καταγγέλλουν την απόφαση του υπουργείου να πετάξει κυριολεκτικά όσους νοσήσουν από τον κορονοϊό από όλες τις φυλακές της χώρας από τις φυλακές Δομοκού και νοτιότερα στην παλιά πτέρυγα Γ΄ των γυναικείων φυλακών Κορυδαλλού, η οποία είχε χρησιμοποιηθεί ως χώρος απομόνωσης και κράτησης των οροθετικών κρατουμένων, ένα χώρο κατεστραμμένο και υγρό που προοριζόταν να γκρεμιστεί. Η απάντηση στις κινητοποιήσεις (στάση στο μεσημεριανό κλείσιμο) που ξεκίνησαν οι κρατούμενες στις γυναικείες φυλακές στις 19/3 ήταν η καταστολή: εκδικητική μεταγωγή της Π. Ρούπα και της 67χρονης ασθενούς συγκρατούμενης της στις φυλακές του Ελαιώνα.^{xxiv}

Διαμαρτυρίες

Η τελευταία μεγάλη διαδήλωση πριν την απαγόρευση των συναθροίσεων έγινε στη Λέσβο τον Μάρτιο (14/3). Ήταν μία αντιφασιστική/φιλομεταναστευτική πορεία που υποστηρίχθηκε και από το τοπικό σωματείο εργαζομένων στα νοσοκομεία. Φυσικά, οι συμμετέχοντες κατηγορήθηκαν από τους υποστηρικτές της κυβέρνησης για «ανευθυνότητα».

Το πρώτο κάλεσμα για απεργία μετά την απαγόρευση έγινε από το Σωματείο Αρχαιολόγων που απαίτησε να σταματήσει τελείως η εργασία τους, αίτημα το οποίο ικανοποίησε όντως το Υπουργείο Πολιτισμού.

Συλλογική απεργία πείνας στην οποία συμμετείχαν πάνω από 1.200 μετανάστες κρατούμενοι στο κέντρο κράτησης της Κορίνθου, ξεκίνησε τον Μάρτιο. Διαμαρτύρονται ενάντια στις σκληρές συνθήκες διαβίωσης και διεκδικούν την απελευθέρωσή τους. Δεν έχει διασαφηνιστεί αν η διαμαρτυρία συνδέεται με την παγκόσμια μέρα ενάντια στον ρατσισμό (21/3) ή αν θα επεκταθεί και πέραν της συγκυρίας.

22/3/2020

Συνέλευση Εργαζομένων και Ανέργων από την πλατεία Συντάγματος

Τα Παιδιά της Γαλαρίας

Στις σημειώσεις που ακολουθούν εντάσσονται οι εξελίξεις όσον αφορά την κρατική διαχείριση της πανδημίας κατά τη διάρκεια του Απριλίου και ως τις αρχές Μαΐου.

ⁱ Και τελικά ως τις 10 Μαΐου για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και, μέχρι στιγμής, άγνωστο μέχρι τότε για την πρωτοβάθμια και την τριτοβάθμια.

ⁱⁱ Με δημοσιεύματα και ρεπορτάζ, τα ΜΜΕ και η κυβέρνηση τόνιζαν συνεχώς ότι γινόταν κατάχρηση στην κατ' εξαίρεση μετακίνηση και προανήγγειλαν συνεχώς περαιτέρω αυστηροποίηση των μέτρων, όπως για παράδειγμα τη θέσπιση χρονικού ορίου στις μετακινήσεις ή περιορισμό των μετακινήσεων στις δύο την ημέρα, ακόμη και κατάργηση του γραπτού εντύπου μετακίνησης. Παρόλα αυτά, τα μέτρα δεν άλλαξαν κατά πολύ παρά μόνο κατά την περίοδο του Πάσχα, όπου το πρόστιμο διπλασιάστηκε για αυτούς που θα επιχειρούσαν να φύγουν εκτός Αθήνας. Επίσης, από το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου έως τη Δευτέρα του Πάσχα υπήρξε απαγόρευση κυκλοφορίας οχημάτων εντός του Λεκανοπεδίου με απαγορεύσεις ακόμη και των επισκέψεων σε συγγενείς και απειλές για drones και ντου σε πιλοτές και ταράτσες, για να «αποφευχθεί ο συνωστισμός». Για όλα αυτά τα εμφανώς αντισυνταγματικά μέτρα –ποιο οικιακό άσυλο και μαλακίες;– ούτε κουβέντα δεν ακούστηκε πχ. από τους δικηγορικούς συλλόγους...

ⁱⁱⁱ Τελικά, η κίνηση που παρουσίασε το κράτος ως «αλλαγές fast track» που θα γίνονταν ως ένδειξη «ισχυρής πολιτικής βούλησης» προς την κατεύθυνση της επίλυσης τέτοιων ελλείψεων (και στα πλαίσια αλλαγών που θα γίνονταν κανονικά αλλά «σε μεγαλύτερο βάθος χρόνου») ήταν, μεταξύ άλλων, η μετατροπή αιθουσών χειρουργείων σε ΜΕΘ, με τον αριθμό των κλινών τώρα να ξεπερνά τις 950 (πάλι πολύ χαμηλότερος των πραγματικών απαιτήσεων). Με την ίδια κίνηση, βέβαια, μείωσε τις δυνατότητες παροχής υπηρεσιών σε άτομα με ανάγκες νοσηλείας που δεν συνδέονται με τον ιό, λες και ξαφνικά τέτοιες ανάγκες εξανεμίστηκαν. Το προσωπικό των νοσοκομείων είχε μειωθεί κατά τη διάρκεια των προηγούμενων ετών και πλέον οι θέσεις εργασίας είναι μόλις 45.000. Σύμφωνα με στοιχεία του 2018, καταγράφεται κατά 42% μικρότερος αριθμός απασχολούμενων στην υγεία (ανά 100.000 κατοίκους) σε σχέση με το μέσο όρο της Ευρωζώνης. Οι δαπάνες για τη δημόσια υγεία κυμαίνονται στο μόλις 8% του ΑΕΠ, έναντι 10% στην ΕΕ28, ενώ πρέπει να ληφθεί ταυτόχρονα υπόψη η μείωση κατά 30% του ΑΕΠ την προηγούμενη δεκαετία σε σύγκριση με το 2009, όταν συζητάμε για ποσοστά επί του ΑΕΠ)

^{iv} Ενδεικτική ήταν η πρόταση της ΠΚΣ Ιατρικής Πατρών για εθελοντική εργασία φοιτητών ιατρικής, για να στηριχθεί «έμπρακτα ο καθημερινός αγώνας των υγειονομικών».

^v Η περίφημη «επίταξη» δεν συνέβη ποτέ. Ακόμη όμως και εάν οι συνθήκες την επέβαλαν, μετά τη συμφωνία κυβέρνησης-επιχειρηματιών στο χώρο της Υγείας, το ύψος της αποζημίωσης που θα δινόταν από τον ΕΟΠΥΥ θα διπλασιαζόταν, αφού για κάθε νοσηλεία κρούσματος κοροναϊού σε κρεβάτι ΜΕΘ σε ιδιωτική κλινική, ο ΕΟΠΥΥ έδινε στον ιδιοκτήτη της κλινικής αποζημίωση 1.600 ευρώ τη μέρα αντί για 800 ευρώ που ίσχυε μέχρι τότε. Επίσης, η εξαιρετικά επιλεκτική (κοινώς, με το σταγονόμετρο) πολιτική παροχής δωρεάν τεστ ανίχνευσης του ιού οδήγησε πολλούς (συμπτωματικούς και μη) στις ιδιωτικές κλινικές, όπου τα τεστ αυτά κοστολογούνταν από 150-300 ευρώ (παρότι οι αναλύσεις γίνονταν σε κρατικά εργαστήρια).

^{vi} Πολλοί εκπαιδευτικοί, και στις τρεις βαθμίδες της εκπαίδευσης, με την ανοχή, αν όχι τη σιωπηλή υποστήριξη, των σωματείων τους, έσπευσαν «εθελοντικά» να παρανομήσουν και να εφαρμόσουν άτυπα προγράμματα τηλεεκπαίδευσης, που έστησε κακήν-κακώς το Υπουργείο Παιδείας. Πώς να μην τους ευχαριστήσει μετά εκ βάθους καρδιάς η Κεραμέως; Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την τηλεεκπαίδευση βλ. την προκήρυξη της *Συνέλευσης ενάντια στην βιοεξουσία & την κλεισούρα* που μοιράστηκε την Πρωτομαγιά, η οποία μπορεί να βρεθεί στη διεύθυνση: https://againstbiopowerandconfinement.noblogs.org/files/2020/05/na-bgoume-exw-medikous-mas-orous_final_nometeta.pdf. Όπως είναι γνωστό, με την υπ' αριθμ. Δ1α/ΓΠ.οικ. 28237 ΚΥΑ αποφασίστηκε η σταδιακή επαναλειτουργία των εκπαιδευτικών μονάδων, αρχικά με τις τάξεις της Γ' Λυκείου. Μάλιστα, η Κεραμέως συμπεριέλαβε τροπολογία, στο πρόσφατο αντι-μεταναστευτικό (!) νομοσχέδιο, σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται η απευθείας αναμετάδοση των μαθημάτων στους μαθητές που επιλέξουν να παραμείνουν στο σπίτι.

^{vii} 204 γιατροί επιμολύνθηκαν από τον κορονοϊό και ένας από αυτούς νεκρός.

^{viii} Μάλιστα, σύμφωνα με στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας το ελληνικό κράτος είναι το προτελευταίο μεταξύ 24 ευρωπαϊκών κρατών όσον αφορά τις επιπλέον δαπάνες ανά κάτοικο για την καταπολέμηση της πανδημίας (μόλις 15 δολάρια ανά άτομο, έναντι 386 δολαρίων στην Λιθουανία που έρχεται πρώτη στη σχετική λίστα). Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων του 2017, οι επιπλέον δαπάνες στην Ελλάδα ανέρχονται στο εκκωφαντικό 1,1% σε σχέση με τις τυπικές κρατικές δαπάνες, οι οποίες δεν είναι δα και πλουσιοπάροχες...

Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, οι πρόσθετες δαπάνες που διατίθενται για την υγεία στην Ελλάδα προέρχονται κυρίως από δωρεές ιδιωτών.

^{ix} Πράγματι, στις 23/3 κατόπιν κυβερνητικής εντολής μπήκε λουκέτο στα ξενοδοχεία 12μηνος λειτουργίας. Το μέτρο, που αρχικά είχε προγραμματιστεί να ισχύσει έως τις 30 Απριλίου, έδινε το δικαίωμα λειτουργίας σε ένα μόνο ξενοδοχείο ανά πρωτεύουσα περιφερειακής ενότητας και σε 3 ξενοδοχεία σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Από 15/3 ίσχυσε παρόμοια απαγόρευση και στα μη εποχικά τουριστικά καταλύματα. Βλ. Απόφαση αριθμ. Δ1α/ΓΠ.οικ. 20035 της 22/22.3.2020 «Επιβολή του μέτρου της προσωρινής απαγόρευσης λειτουργίας τουριστικών καταλυμάτων συνεχούς λειτουργίας, στο σύνολο της επικράτειας, για το χρονικό διάστημα από 23.3.2020 ή 26.3.2020, κατά περίπτωση, έως και 30.4.2020» και αριθμ. 18152 της 14/3/2020 «Επιβολή του μέτρου της προσωρινής απαγόρευσης λειτουργίας εποχικών τουριστικών καταλυμάτων από 15.3.2020 έως και 30.4.2020».

^x Σε αντίστοιχο κοινωνικό επίδομα αργότερα εντάχθηκαν ελεύθεροι επαγγελματίες και λοιποί αυτοαπασχολούμενοι που σχετίζονται με «επιστημονικούς κλάδους» (π.χ. γιατροί, δικηγόροι, μηχανικοί, οικονομολόγοι, λογιστές κλπ). Αρχικά, το σχέδιο προέβλεπε την επιδότηση κάθε δικαιούχου με voucher 600 ευρώ προκειμένου να συμμετάσχει σε προγράμματα τηλεκατάρτισης μέσω ΚΕΚ (τα οποία θα τσέπωναν άλλα 450 ευρώ ανά συμμετέχοντα), αλλά ύστερα από τη δημόσια κατακραυγή για την ποιότητα των προγραμμάτων αυτών (που σε πολλές περιπτώσεις βασίστηκε σε κακοσκαναρισμένες σελίδες συγγραμμάτων περασμένων δεκαετιών) τους δόθηκε εφάπαξ το ποσό, δίχως την υποχρέωση παρακολούθησης των προγραμμάτων επιμόρφωσης. Βλ. απόφαση αριθμ. Δ.15/Δ'/οικ.13412/327 της 27/27.3.2020 «Καθορισμός λεπτομερειών εφαρμογής του άρθρου όγδοου της από 20.03.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 68) με την οποία λαμβάνονται κατεπείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεπειών του κινδύνου διασποράς του κορονοϊού COVID -19, τη στήριξη της κοινωνίας και της επιχειρηματικότητας και τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της αγοράς και της δημόσιας διοίκησης».

Όσον αφορά το επίδομα των 800 ευρώ για 45 ημέρες (ή 534 ανά μήνα), η παροχή του παρατάθηκε για όλους τους εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα, για όσο καιρό οι συμβάσεις εργασίας τους παραμείνουν σε αναστολή. Προφανώς το ύψος του τελικού επιδόματος θα υπολογιστεί αναλογικά, βάσει της συνολικής διάρκειας της περιόδου αναστολής, με μέγιστη τιμή τα 534 ευρώ (για όσους εργαζόμενους δεν δουλέψουν καθόλου τον Μάιο). Ως τις ώρες που γράφονταν αυτές οι συμπληρωματικές σημειώσεις, η παράταση συνεχίζεται για περίπου 200.000 εργαζόμενους. Ας σημειωθεί ότι στο κοινωνικό επίδομα δεν εντάχθηκαν όσοι δούλευαν ανασφάλιστοι (πχ. στον επισιτισμό) ή επρόκειτο να δουλέψουν σε εποχιακές θέσεις εργασίας. Για τους ανέργους βλ. παρακάτω στο κείμενο.

Μιας που πιάσαμε τα του κρατικού επιδόματος, ενός λεπτού σιγή, εις μνήμην της τιμημένης πρότασης του ΚΚΕ για 715,68 ευρώ (προσέξτε την ακρίβεια δύο δεκαδικών ψηφίων, ούτε 715, ούτε 716 ευρώ!) σε όλους τους εργαζόμενους των επιχειρήσεων που ανέστειλαν τη λειτουργία τους για διάστημα 45 ημερών. Οι σύμβουλοι του Μητσοτάκη άκουσαν την πρόταση κι έκαναν ρελάνς με... 800 ευρώ, κερδίζοντας κατά κράτος τις εντυπώσεις...

^{xi} Με νεότερη ΚΥΑ διευκρινίστηκε ότι οι θέσεις/συμβάσεις εργασίας που ανεστάλησαν σε επιχειρήσεις που πλήττονται βάσει ΚΑΔ προστατεύονται μόνο για επιπλέον διάστημα που ισούται με το συνολικό διάστημα της αναστολής της αντίστοιχης σύμβασης (με τα ως τώρα δεδομένα μέχρι 90 ημέρες, στην καλύτερη των περιπτώσεων, από την ημερομηνία λήξης της αναστολής). Σύμφωνα με την ίδια απόφαση, στις προστατευόμενες θέσεις δεν συμπεριλαμβάνονται οι αποχωρούντες οικειοθελώς από την εργασία τους, οι αποχωρούντες λόγω συνταξιοδότησης, καθώς και οι εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου των οποίων η σύμβαση εργασίας ούτως ή άλλως λήγει μετά τη λήξη της αναστολής. Καμία προστασία δεν αναγνωρίζεται στις θέσεις εργασίας/συμβάσεις των επιχειρήσεων που ανεστάλησαν βάσει κυβερνητικής εντολής, πέραν του διαστήματος της αναστολής.

Επίσης, με την απόφαση μερικής άρσης της αναστολής της λειτουργίας των επιχειρήσεων, θεσμοθετήθηκε το δικαίωμα επιβολής εκ περιτροπής εργασίας 2 εβδομάδων τον μήνα με μισό μισθό, προσαυξημένο κατά 267 ευρώ (ή το 50% του μηνιαίου κοινωνικού επιδόματος), ακόμη και σε επιχειρήσεις που συνεχίζουν να κρατούν σε αναστολή μέχρι το 60% των εργαζομένων τους. Θεσμοθετήθηκε, επίσης, η δυνατότητα ενδο-ομιλικής μετακίνησης εργαζομένων, καθώς και το ξεχείλωμα του ανώτατου ορίου στο ποσοστό των εργαζομένων σε αναστολή που καλύπτουν ανάγκες της επιχείρησης με τηλεργασία (από 10% σε... 70%). Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη νέα επίθεση στα εργασιακά, ήτοι την ενίσχυση του διευθυντικού δικαιώματος με

αφορμή την «προστασία της δημόσιας υγείας», βλ. την προκήρυξη της *Συνέλευσης ενάντια στην βιοεξουσία & την κλεισούρα*, ό.π.

^{xii} Με επόμενη ΠΝΠ της 30/3/2020 με τίτλο «Μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας του κορονοϊού COVID-19 και άλλες κατεπείγουσες διατάξεις» διευκρινίστηκε ότι η (κατά τα άλλα υποχρεωτική) καταβολή του δώρου του Πάσχα, μπορεί να παραταθεί μέχρι τις... 30 Ιουνίου. Και βλέπουμε για το επίδομα καλοκαιρινών διακοπών.

^{xiii} Βάσει της ΠΝΠ της 20 Μαρτίου 2020 με τίτλο «Κατεπείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεπειών του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, τη στήριξη της κοινωνίας και της επιχειρηματικότητας και τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της αγοράς και της δημόσιας διοίκησης» (Α' 68). Κατόπιν ο τζίρος των σούπερ-μάρκετ παρουσιάστηκε ότι δεν ήταν ιδιαίτερα υψηλός και ύστερα από λίγο η υποχρεωτική λειτουργία τις Κυριακές, όπως και η παράταση λειτουργίας τις καθημερινές καταργήθηκε, βλ. απόφαση αριθμ. 32859 της 24/24.3.2020 «Τροποποίηση του εθνικού πλαισίου ωραρίου λειτουργίας των εμπορικών καταστημάτων λιανικής πώλησης τροφίμων από 26-03-2020 έως και 25-04-2020». Παρόλα αυτά, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία που καλύπτουν την περίοδο 24/2 έως 12/4 η αύξηση των εσόδων των σούπερ-μάρκετ όσον αφορά τα καταναλωτικά προϊόντα ευρείας κατανάλωσης ξεπέρασε το 30% (αύξηση που αντιστοιχεί σε συνολικό τζίρο 1,36 δισ. ευρώ).

^{xiv} Ακολουθεί λίστα με ορισμένες από τις κύριες απεργίες/κινητοποιήσεις που έλαβαν χώρα το τελευταίο δίμηνο:

- Η πρώτη διαδήλωση εν μέσω καραντίνας έγινε από εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Αθήνα στις 24 Απρίλη ενάντια στην εισαγωγή του καινούργιου εκπαιδευτικού νομοσχεδίου.
- Στις 30/3 είχε γίνει μια από τις πρώτες ακτιβιστικές δράσεις με μαζικό κόλλημα αυτοκόλλητων σε συρμούς του ηλεκτρικού από και προς Πειραιά και ταυτόχρονο μοίρασμα με τρικάκια στις βιοτεχνίες του Ταύρου με συνθήματα όπως: *«Η ατομική ευθύνη είναι καπιταλιστική ιδεολογία και απάτη»*, *«Το ζήτημα της πανδημίας δεν είναι υγειονομικό, είναι κοινωνικό»*, *«Μένουμε σπίτι, για να απολαύσουμε τους μισθούς έκτακτης ανάγκης»*, *«Η πανδημία θα φύγει, η καραντίνα των μισθών και της ελεύθερης δημόσιας έκφρασης θα μείνει»* κ.α.
- Ξεκινάνε κινητοποιήσεις στο σύνολο των πανεπιστημίων ενάντια στην απόφαση προσωρινής (υποτίθεται από 25/3 έως 10/4) παύσης λειτουργίας των φοιτητικών εστιών, η οποία δημοσιοποιήθηκε στις 21/3. Της απόφασης προηγήθηκε προβοκατόρικο δημοσίευμα στο οποίο γινόταν λόγος για διεξαγωγή πάρτι στις φοιτητικές εστίες του ΑΠΘ – η χρήση αντίστοιχων στοχοποιητικών δημοσιευμάτων θα συνεχιστεί όπως θα δούμε παρακάτω. Το μέτρο, που ξεσπιτώνοντας χιλιάδες φοιτητές θα επέτεινε τις μετακινήσεις από τις μεγάλες πόλεις προς την επαρχία –ενώ ταυτόχρονα η υπηρεσία πολιτικής προστασίας, διά στόματος Nick Hard, τις απαγόρευε απειλώντας ότι *«η ελληνική πολιτεία και γνώριζε και γνωρίζει και θα συνεχίσει να γνωρίζει ποια οχήματα περνούν τα διόδια»* – εν τέλει δεν μπόρεσε να υλοποιηθεί: πέρα από κάποιους φοιτητές που επέλεξαν οικειοθελώς να μεταφερθούν σε ξενοδοχεία ή να επιστρέψουν σπίτι τους, η πλειοψηφία των φοιτητών παρέμεινε στις εστίες.
- 4ωρη στάση εργασίας και συγκέντρωση διαμαρτυρίας στο υπουργείο Εσωτερικών εργαζομένων της ΠΟΕ – ΟΤΑ στις 5/4 με αίτημα την απόσυρση συγκεκριμένων άρθρων του νομοσχεδίου με τίτλο «Στρατηγική αναπτυξιακή προοπτική των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ρύθμιση ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις», τα οποία κυρίως στοχεύουν στη μείωση του έλεγχου, από την πλευρά των συνδικαλιστικών στελεχών, της διοίκησης των υπηρεσιών.
- Πανελλαδική κινητοποίηση νοσοκομειακών γιατρών στις 7/4 και τις 28/4. Τις κινητοποιήσεις, ειδικά τη δεύτερη ημέρα, στήριξαν και συλλογικότητες του α/α χώρου.
- Τρίωρη στάση εργασίας εργαζομένων στην Beat (πρώην Taxibeat) ενάντια στις μαζικές απολύσεις, την εκ περιτροπής εργασία και τις «εθελοντικές» μειώσεις στους μισθούς που επέβαλλε η διοίκηση της εταιρείας στις 9/4.
- 4ωρη στάση εργασίας των τεχνικών τηλεοπτικών συνεργείων στον τηλεοπτικό σταθμό Alpha στις 13 και 14/4 ενάντια στην απόφαση του σταθμού αρχικά να αναστείλει τη σύμβαση εργασίας σε 8 τεχνικούς του σταθμού και στη συνέχεια να μειώσει τον αριθμό των τεχνικών στα συνεργεία ρεπορτάζ (από μόλις δύο σε... έναν).

- Συγκέντρωση διαμαρτυρίας στο υπουργείο Εργασίας στις 14/4 στην οποία συμμετείχαν και πρωτοβάθμια σωματεία, αλλά και συλλογικότητες του α/α χώρου με κύριο αίτημα την άρση όλων των διατάξεων των ΠΝΠ που επισφαλολοιούσαν περαιτέρω την αγορά εργασίας.
- Πανελλαδική ημέρα δράσης εργαζομένων στα σουπερ-μάρκετ στις 15/4. Τις κινητοποιήσεις στήριξαν και συλλογικότητες του α/α χώρου.
- Συγκέντρωση νοσοκομειακών γιατρών στο υπουργείο Υγείας στις 20/4 με αίτημα την άμεση πρόσληψη νοσοκομειακού προσωπικού και τον επαρκή εφοδιασμό των υγειονομικών με ατομικά μέσα προστασίας.
- 48ωρη απεργία των εργαζομένων στη ΛΑΡΚΟ (21-22/4) για να παραμείνει ανοιχτή η επιχείρηση και να τους καταβληθούν οι μισθοί Μαρτίου και το δώρο Πάσχα.
- Συγκέντρωση διαμαρτυρίας εκπαιδευτικών ενάντια στο νομοσχέδιο του υπουργείου Παιδείας στις 30/4. Την ίδια ημέρα πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση διαμαρτυρίας στο υπουργείο Εργασίας από σωματεία καλλιτεχνών ζητώντας την παροχή του κοινωνικού επιδόματος.
- Από τις 24/4 ξεκινά απεργία διαρκείας, που συνεχιζόταν μέχρι την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές στην Υπηρεσία Ασύλου με αίτημα την ανανέωση όλων των (17) συμβάσεων των εργαζόμενων που δεν ανανεώθηκαν.
- Μίνι-πορείες ενάντια στην κατάσταση εξαίρεσης σε γειτονιές της Αθήνας (Κυψέλη, Κουκάκι, Εξάρχεια, Καλλιθέα, Άνω και Κάτω Πετράλωνα)
- Αρκετά μαζική πορεία την Πρωτομαγιά, σε μια απελπιστικά, όμως, άδεια πόλη...
- Συγκέντρωση διαμαρτυρίας στο Σύνταγμα στις 4/5 ενάντια στο αντι-περιβαλλοντικό νομοσχέδιο, το οποίο μεταξύ πολλών άλλων προβλέπει μεταλλευτικές, λοιπές εξορυκτικές κι εν γένει «επενδυτικές» δραστηριότητες (πχ. αιολικά πάρκα), ακόμη και σε προστατευμένες περιοχές (Natura 2000), τις μελέτες των οποίων θα «ελέγχουν» ιδιώτες «αξιολογητές», ενώ ταυτόχρονα επιβάλλονται ασφυκτικές προθεσμίες στη γνωμοδότηση των δημόσιων υπηρεσιών (όταν αυτή δεν... καταργείται) για την αδειοδότηση έργων. Επίσης προβλέπεται η νομιμοποίηση αυθαιρέτων εντός δασικών εκτάσεων (ενίοτε και εντός υγροτόπων ή ρεμάτων), επιτρέπεται το κυνήγι και η αλιεία στα καταφύγια άγριας ζωής, απλοποιούνται οι διαδικασίες διαχείρισης στερεών αποβλήτων, μετατρέποντας περιστατικές περιοχές σε απέραντες χωματερές (βλ. Φυλή, ΧΥΤΑ Άνω Λιοσίων), ενώ διευκολύνεται η κυριοποίηση και η τουριστικοποίηση του αθηναϊκού ιστορικού κέντρου, αίροντας τον περιορισμό των 100 κλινών στα ξενοδοχειακά καταλύματα.
- Ύστερα από δημοσιεύματα που έκαναν λόγο για «υπαίθρια πάρτυ» στην «πάνω» πλ. της Αγίας Παρασκευής η αστυνομία προσπαθεί –μάταια– την Τρίτη 5/4 αλλά και το επόμενο βράδυ να απομακρύνει τον κόσμο που αράζει εκεί. Σειρά δημοσιευμάτων στοχοποιούν επίσης την πλ. Βαρνάβα στο Παγκράτι και την πλατεία Μερκούρη μεταξύ άλλων.
- Συγκέντρωση διαμαρτυρίας σωματείων καλλιτεχνών και τεχνικών στο Σύνταγμα στις 7/5 με αίτημα την καταβολή του επιδόματος των 800 ευρώ στους εργαζόμενους του κλάδου
- Την Παρασκευή 9/5 απρόκλητη επίθεση στην πλ. Αγίου Γεωργίου στην Κυψέλη, ώρες μετά την διεξαγωγή πορείας που είχε καλέσει ΛΟΑΤΚΙ συνέλευση, οδήγησε σε 37 προσαγωγές και 5 συλλήψεις. Αξιοσημείωτο ότι όλοι οι συλληφθέντες έφεραν τραύματα. Ως απάντηση καλείται πορεία την επομένη που διασχίζει γειτονιές της Κυψέλης. Οι συνεχιζόμενες επιθέσεις σε πλατείες και άλλους χώρους που δεν εντάσσονται άμεσα στα εμπορευματικά κυκλώματα δεν είναι άσχετες, βέβαια, αφενός με τον νέο αντι-περιβαλλοντικό νόμο που προωθεί την ακόμη πιο εντατική τουριστική εκμετάλλευση, αφετέρου με τα σχέδια περαιτέρω ενίσχυσης των επισιτιστικών επιχειρήσεων, μέσω της παραχώρησης σε αυτές επιπλέον τετραγωνικών μέτρων δημόσιου χώρου.

^{xv} Πέρα από την οικειοθελή υιοθέτηση της τηλεργασίας από εκπαιδευτικούς (βλ. σημείωση 6), αντίστοιχες μέθοδοι εφαρμόστηκαν σε μια σειρά κλάδων, κυρίως του τριτογενή τομέα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως συνέβη στα τηλεφωνικά κέντρα της Teleperformance, ήταν οι ίδιοι οι εργαζόμενοι που διεκδίκησαν την τηλεργασία, προκειμένου να αποφύγουν τον συνωστισμό στους χώρους εργασίας. Η εταιρεία χρησιμοποίησε το αίτημα και σταδιακά επέβαλε την τηλεργασία στο 95% των εργαζομένων της, δίχως να αναλαμβάνει το επιπλέον

κόστος που αυτή συνεπαγόταν (πχ. αύξηση στην κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος) παρά μόνο στους εργαζόμενους που αμείβονται με τον κατώτατο μισθό, ενώ ταυτόχρονα προσπάθησε να επιβάλει την χρήση webcam (υποτίθεται για λόγους ασφαλείας). Επίσης, στις επικαιροποιημένες συμβάσεις εργασίας που έστειλε η εταιρεία προβλεπόταν, κατά παράβαση της νομοθεσίας, η δυνατότητα επιτόπιου ελέγχου στους χώρους εργασίας, δηλαδή στις οικίες των εργαζομένων.

^{xvi} Ενδεικτικά, η αύξηση στις on-line αγορές που πραγματοποιήθηκαν στα μεγάλα σούπερ μάρκετ εκτοξεύτηκε κατά 307%. Την δε περίοδο 16-22 Μαρτίου, οι online αγορές αυξήθηκαν κατά 501% σε σχέση με την ίδια εβδομάδα το 2019. Αν και τα στοιχεία καταγράφουν την ταχύτερη προσαρμογή των καταναλωτών στα νέα δεδομένα (πχ. το ποσοστό των online αγορών σε σχέση με το συνολικό τζίρο του κλάδου λιανεμπορίου, αυξήθηκε κατά 450% την εβδομάδα 16-22 Μαρτίου σε σχέση με την πρώτη εβδομάδα του έτους), ο τζίρος του ηλεκτρονικού εμπορίου εξακολουθεί να κυμαίνεται σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα, της τάξης του 2% του συνόλου.

^{xvii} <https://www.theguardian.com/global-development/2020/feb/11/un-calls-for-urgent-evacuation-of-lesbos-refugee-camp>

^{xviii} Βλ. Όταν ακούς για «ανάπτυξη», «ανάπλαση», «καθαριότητα», «προστασία των συνόρων» και «αύξηση των μισθών και των συντάξεων», ετοιμάσου για μια νέα επίθεση ενάντια στο προλεταριάτο

^{xix} Αν και δεν φαίνεται στον ορίζοντα κάποια αλλαγή άμεσα σε αυτή τη γραμμή από την ΕΕ, το τελευταίο διάστημα η ίδια πιέζει, στα πλαίσια των μέτρων για την πανδημία, να μεταφερθούν 2.000 μετανάστες (μόλις το 5% του συνόλου των μεταναστών στα νησιά) που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες στην ενδοχώρα (πχ. σε ξενοδοχειακές μονάδες). Σύμφωνα με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης Ελλάδας, προγραμματίζεται η δημιουργία 5.000 επιπλέον «θέσεων φιλοξενίας» στην ενδοχώρα. Μεταξύ 2018-2020, 35.230 άτομα έχουν πάρει άσυλο και μόνο σε 1.300 έχει δοθεί επίδομα ενοικίου. Μετά από διεθνείς αντιδράσεις, αναιρέθηκαν τα σκληρά μέτρα που είχε πάρει η κυβέρνηση για την άρση της δυνατότητας κατάθεσης νέων αιτημάτων ασύλου (με Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου) για τους μετανάστες που έφταναν στη χώρα μέσα στον Μάρτιο.

^{xx} Ουσιαστικά, τέτοιες λογικές ήρθαν κι έδεσαν με το κλίμα εθνικής ομοψυχίας που πέτυχε το κράτος γύρω από το ζήτημα της φύλαξης των συνόρων στον Έβρο και την αποτροπή της μαζικής εισόδου μεταναστών που έρχονταν από την Τουρκία. Σε αυτά τα πλαίσια, το αντι-μπατσικό αίσθημα που είχε δημιουργηθεί στα νησιά σε ένα βαθμό καταλάγιασε και οι φωνές που αναδείκνυαν (έστω και δειλά) τις ανάγκες των μεταναστών περιορίστηκαν. Τα επίπεδα βαρβαρότητας στον Έβρο καταγράφονται από πολλές μαρτυρίες και παρόλο που πλέον ακόμα και η έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας επιβεβαιώνει την ύπαρξη δύο νεκρών εξαιτίας πυρών από την ελληνική πλευρά, την ύπαρξη δεκάδων τραυματισμένων και κακοποιημένων μεταναστών, καθώς και μίας αγνοούμενης γυναίκας, το ελληνικό κράτος συνεχίζει να κάνει λόγο για “fake news” κακόβουλων «ξένων δημοσιογράφων». Στο μεταξύ, μόνο για τον μήνα Ιανουάριο φέτος, ο Ερυθρός Σταυρός κατέγραψε 63 θανάτους μεταναστών που χάθηκαν στην προσπάθειά τους να περάσουν τα θαλάσσια σύνορα για να φτάσουν στην Ελλάδα. Σύμφωνα με τον ΔΟΜ, τα τελευταία 4 χρόνια τουλάχιστον 20.000 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους στη Μεσόγειο στην πορεία τους προς την Ευρώπη. Το τελευταίο διάστημα καταγγέλλονται σωρηδόν παράνομες επαναπροωθήσεις μεταναστών: λιμενόματσοι μαζεύουν όσους καταφθάνουν στη στεριά, τους τοποθετούν σε σχεδίες που μοιάζουν με πλωτές σκηνές και τους αφήνουν να ξεβραστούν πίσω στην Τουρκία. Όταν η κυβέρνηση πήρε τα πρώτα μέτρα για τον ιό, επέλεξε στο όνομα της «υγειονομικής προστασίας» να εισβάλει στο κατελιμμένο κτίριο Γκίνη του Πολυτεχνείου όπου διέμεναν μετανάστες που είχαν ξεπιτωθεί μετά την εκκένωση της κατάληψης της Μπουμπουλίνας. Οι μετανάστες μεταφέρθηκαν και στοιβάχτηκαν στα κρατητήρια της Πέτρου Ράλλη, όπου συστηματικά παραβιάζονται οι πλέον στοιχειώδεις κανόνες υγιεινής!

^{xxi} <https://standbymelesvos.gr/2020/mcat-their-message/>

^{xxii} Πάντως, οι μετανάστες δεν έμειναν απαραίτητα απαθείς. Από τις πρώτες μέρες του Απριλίου η διπλή κατάσταση εξαίρεσης που επέβαλλε η κρατική διαχείριση των έγκλειστων στα camps μεταναστών ξεσήκωσε ένα κύμα αντιστάσεων σε πολλά κέντρα κράτησης με αίτημα την απελευθέρωσή τους ή τη μετακίνησή τους, προκειμένου να μην κινδυνεύσουν από την επιδημία του κορονοϊού. Τις πρώτες μέρες του Απριλίου ξεσπούν απεργίες πείνας στο κέντρο κράτησης στο Παρανέστι της Δράμας και στο ΠΡΟ.ΚΕ.ΚΑ. της Μόριας με σύνθημα «Η θα πεθάνουμε, ή θα ελευθερωθούμε», οι οποίες λήγουν με άγρια καταστολή από τα ΜΑΤ. Στο ΚΥΤ της Μόριας οι έγκλειστοι μετανάστες δεν σταμάτησαν να διαδηλώνουν στη διάρκεια όλου του μήνα ζητώντας ελευθερία, δικαιώματα και ασφάλεια

(10,15, 22 και 29 Απριλίου), ιδίως αφού έλαβαν χώρα δύο σοβαρά επεισόδια στο ένα εκ των οποίων μαχαιρώθηκε και έχασε τη ζωή του 16χρονος Αφγανός στον ελαιώνα έξω από τον κυρίως καταυλισμό του ΚΥΤ, τη λεγόμενη «ζούγκλα», ενώ στη δεύτερη περίπτωση δύο μετανάστες τραυματίστηκαν με πυρά από κυνηγετική караμπίνα έξω από το ΚΥΤ από κτηνοτρόφο ο οποίος, αν και ήταν η δεύτερη φορά που προέβαινε σε τέτοιο εγκληματικό καουμποηλικό, αφέθηκε ελεύθερος. Στο κέντρο κράτησης ΒΙΑΛ της Χίου το μεγάλο Σάββατο, 18 Απριλίου, μετά την είδηση του θανάτου 47χρονης Ιρακινής με συμπτώματα πυρετού, οι μετανάστες προχώρησαν σε συγκρούσεις με την αστυνομία πετώντας πέτρες και έβαλαν φωτιά στην Υπηρεσία Ασύλου, σε ένα περιπολικό και ένα ακόμα αμάξι. Οι μπάτσοι απάντησαν με δακρυγόνα και συλλήψεις. Στο εν λόγω κέντρο κράτησης διαμένουν περίπου 2.200 μετανάστες. Οι αντιδράσεις αυτές δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία, καθώς ήδη την 1η Απριλίου, μετά από συγκρούσεις μεταξύ μεταναστών στο κέντρο κράτησης, περίπου 800 Σύροι διαμαρτυρόμενοι επέλεξαν να κινηθούν και να εγκατασταθούν στο λιμάνι του νησιού διεκδικώντας την επιβίβασή τους στο πλοίο για Πειραιά. Όλα αυτά έγιναν υπό τη σκιά επερχόμενων ανακοινωμένων απελάσεων μεταναστών αιτούντων άσυλο από τα νησιά προς την Τουρκία, στη βάση της επανενεργοποίησης της συνθήκης ΕΕ-Τουρκίας από την 4η του Απρίλη. Τη συγκεκριμένη μέρα, απελάθηκαν 66 μετανάστες από τη Χίο και 136 από τη Λέσβο (μέσα σε επιβατηγά πλοία), σε πολλές περιπτώσεις χωρίς να προλάβουν καν να πάρουν τα σακιά τους. Στις 27 Απριλίου ξέσπασαν διαδοχικές φωτιές στο ΚΥΤ στη Σάμο και ακολούθησαν συγκρούσεις με τις αστυνομικές δυνάμεις, με τους μετανάστες να διαβιούν προς το παρόν σε σκηνές στο δρόμο, αφού ο κύριος όγκος των κοντέινερ κάηκε.

^{xxiii} Στο μεταξύ με πρόσχημα την επιδημία πάγωσε κάθε επιχείρηση που αναζητούσε ναυαγούς και αναζωπυρώθηκε η συζήτηση περί ασφάλειας, αυτή τη φορά στο όνομα της υγιεινής, καθώς τα αρρωστημένα μυαλά του κρατικού πολιτικού προσωπικού συνέλαβαν την ιδέα να παρουσιάσουν τους μετανάστες ως μολυσμένους από τον κορονοϊό πράκτορες, τους οποίους στέλνει ο Ερντογάν για να διασπείρουν τη νόσο στα καθαρά ελληνικά νησιά μας (άσχετα αν στη Μυτιλήνη η μόνη νοσήσασα ήταν ντόπια προσκυνήτρια άρτι αφιχθείσα από τα Ιεροσόλυμα). Το αποτέλεσμα είναι να συνεχίζονται οι απαγωγές και οι παράνομες όσο και επικίνδυνες επαναπροωθήσεις τύπου lifeaft (τα άτομα «φορτώνονται» σε επικίνδυνες φουσκωτές διασωστικές σχεδίες οι οποίες δεν έχουν μηχανή και αφήνονται ακυβέρνητες...), παρά την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία υπενθυμίζει ότι «οι εξαιρέσεις στον περιορισμό των μετακινήσεων επεκτείνονται και στα πρόσωπα που χρήζουν διεθνούς προστασίας ή για άλλους ανθρωπιστικούς λόγους, τηρουμένης της αρχής της μη επαναπροώθησης». Το τελευταίο σχετικό περιστατικό αφορά 30 μετανάστες οι οποίοι, ενώ εμφανίστηκαν στη Σάμο στις 29 Απριλίου, την ίδια μέρα εξαφανίστηκαν. Για όσους μετανάστες έφτασαν μετά την επιβολή των μέτρων υπάρχει παντελής έλλειψη πλαισίου: επιβάλλεται καραντίνα δύο εβδομάδων στο σημείο της άφιξης, όπου και αν είναι αυτό, χωρίς να υπάρχει ένας οργανωμένος χώρος να κοιμηθούν μέχρι τότε παρά μόνο οι ακρογιαλιές. Από τις 23 Μάρτη, 127 πρόσφυγες κοιμούνται στο ύπαιθρο χωρίς τουαλέτες και σε πολλές περιπτώσεις χωρίς καν σκηνές, εκτεθειμένοι στην βροχή και το κρύο. Και όλα αυτά συμβαίνουν την ίδια ώρα που όλες οι υπηρεσίες Ασύλου παραμένουν από τις αρχές Μαρτίου μέχρι τις αρχές Μαΐου κλειστές, ενώ η απαγόρευση εξόδου από τα camps αναμένεται να αρθεί από τις 11 Μαΐου και μετά.

Η επιμόλυνση με κορονοϊό μεταναστών στις δομές της Ριτσώνας και της Μαλακάσας στις αρχές του Απρίλη έδωσε το απαραίτητο πρόσχημα ώστε να αυστηροποιηθεί περαιτέρω η απαγόρευση κίνησης των μεταναστών και να δυσκολέψουν ακόμα περισσότερο οι όροι επιβίωσής τους, ενώ ρατσιστική αντιμετώπιση είχαν από τις κρατικές αρχές οι Ρομά κάτοικοι της περιοχής Ν.Σμύρνης Λάρισας, όταν μολύνθηκαν από τον ιό και μετανάστριες σε δομή φιλοξενίας σε ξενοδοχείο στο Κρανίδι. Μέσα σε όλα αυτά ήρθε στις 8 Μαΐου και η ψήφιση ενός ακόμα άθλιου νομοσχεδίου που αυστηροποιεί και εξευτελίζει τις διαδικασίες παροχής ασύλου, διαχωρίζει τους ανήλικους σε κάτω και άνω των 15 ετών καταργώντας τις προστατευτικές διατάξεις για τους δεύτερους, οι οποίοι αποτελούν και την πλειονότητα, γενικεύει την κράτηση με τη θεσμοθέτηση κλειστών κέντρων κράτησης τόσο στα πέντε νησιά όσο και στην ενδοχώρα και τέλος θεσμοθετεί μυστικά κονδύλια για την εν κρυπτώ διαχείριση των εξωτερικών συνόρων.

^{xxiv} Στις 24/3 ακολούθησε η αιφνιδιαστική και βίαιη προληπτική μεταγωγή του Ν. Μαζιώτη λόγω των πληροφοριών ότι ετοιμαζόταν κινητοποίηση και στις αντρικές φυλακές Κορυδαλλού. Μετά από αυτά, σε μια μεθοδευμένη επιχείρηση πυρόσβεσης των διεκδικητικών κινητοποιήσεων που εξαπλώνονταν στις φυλακές, επισκέπτεται τον Κορυδαλλό η γενική γραμματέας Αντεγκληματικής Πολιτικής, Σοφία Νικολάου, και δίνει την παρελκυστική υπόσχεση για ΠΝΠ (περιορισμένης πάντως) αποσυμφόρησης των φυλακών. Στις 9 Απρίλη πεθαίνει στις γυναικείες φυλακές του Ελαιώνα Θηβών, καθώς διακομιζόταν προς το νοσοκομείο η 38χρονη κρατούμενη Αζιζέ Ντενιόρογλου. Σύμφωνα με κείμενο που έγραψαν και διακίνησαν συγκρατούμενές της, ενώ είχε καρδιολογικά προβλήματα και είχε εκδηλώσει πυρετό και πόνους στο στήθος, δεν της είχε γίνει ούτε καν

θερμομέτρηση και της είχε παρασχεθεί απλή παρακαταμόλη. Στην πτέρυγιά της στοιβάζονται 120 άτομα. Ενάμιση μήνα πριν εξάλλου, είχε πεθάνει στην ίδια πτέρυγα (Ε') άλλη μια κρατούμενη, η Γεωργία Τριανταφύλλου. Οι κρατούμενες επιρρίπτουν την ευθύνη στην κυβέρνηση και το υπουργείο και διεκδικούν την άμεση αποφυλάκιση του ½ των κρατουμένων. Προχώρησαν σε εξέγερση καίγοντας στρώματα και ρούχα και δημιουργώντας φθορές στα ψυγεία της φυλακής. Το κείμενό τους έκλεινε ως εξής: «Δεν θα επιστρέψουμε στα κελιά μας, μέχρι το τέλος!». Η απάντηση του υπουργείου Δημοσίας Τάξης ήταν ο άγριος ξυλοδαρμός των γυναικών από τα ΜΑΤ που επέδραμαν στις φυλακές Ελαιώνα, αφότου η εξέγερση είχε πια σταματήσει μέσα στην ίδια μέρα και είχε παρθεί η απόφαση να συνεχιστεί η διαμαρτυρία με ειρηνικά μέσα. Τον αυταρχισμό και την καταστολή επέλεξε επίσης το υπουργείο όταν επεκτάθηκαν οι κινητοποιήσεις των κρατουμένων σε Δομοκό, Κορυδαλλό Χανιά, Μαλανδρίνο και Κέρκυρα με στοχευμένες εισβολές σε κελιά και έρευνες στη μέση της νύχτας και συνεχίζοντας τις απαγωγές και βίαιες εκδικητικές μεταγωγές κρατουμένων, όπως αυτή του Β. Δημάκη στις 16 Απριλίου από τη Δ' πτέρυγα Κορυδαλλού στις φυλακές Γρεβενών, όπου ξεκίνησε απεργία πείνας και δίψας προκειμένου να επιστρέψει στον Κορυδαλλό και να μπορέσει να συνεχίσει τις σπουδές του και αυτές των 5 κρατουμένων μελών της επιτροπής που οργάνωνε την κινητοποίηση στις φυλακές Πατρών στις 29/4 από ομάδα ΟΠΚΕ μαζί με κουκουλοφόρους μπάτσους. Επόμενα θύματα της εγκληματικής πολιτικής του κράτους είναι ο Σελίμ Ζερολάρι, ο οποίος πέθανε στις φυλακές Μαλανδρίνου λόγω μόλυνσης σε δόντι (!), ένας 38χρονος στις φυλακές Κορυδαλλού ο οποίος πέθανε από κορονοϊό και ένας κρατούμενος, μόλις 18 χρόνων, ο οποίος αυτοκτόνησε στα κρατητήρια του Αστυνομικού Τμήματος Κομοτηνής στις 25 Απριλίου. Από τις αρχές του Απριλίου μετανάστες εργάτες κρατούμενοι σε Α.Τ. σε Περιστερί, Γλυφάδα και Βουλιαγμένη προχώρησαν σε απεργίες πείνας με αίτημα την αποσυμφόρηση των κελιών όπου ήταν στοιβαγμένοι ο ένας πάνω στον άλλο, ενώ υπήρχε ο κίνδυνος της πανδημίας. Οι μετανάστες εργάτες κρατούνταν ως παράνομοι, επειδή μετά το 2011 δουλεύουν χωρίς ένσημα, οπότε δεν μπόρεσαν να ανανεώσουν τα νομιμοποιητικά τους έγγραφα. Με απεργία πείνας προσπάθησαν να διεκδικήσουν την ελευθερία τους και οι κρατούμενες μετανάστριες στην Πέτρου Ράλλη.

Τα μέσα που χρησιμοποίησαν οι κρατούμενοι/ες στις κινητοποιήσεις τους ήταν συμβολικές διαμαρτυρίες θορύβου, φωτιές σε σεντόνια και στρώματα, στάσεις στο μεσημεριανό κλείσιμο της φυλακής (12-3μμ), απεργία πείνας, απεργία εργασίας και αποχή συσσιτίου.

Η διαχείριση του πληθυσμού των φυλακών καταδεικνύει την υποκρισία και τον εμπαιγμό των Μητσοστάκηδων, Χαρδαλιάδων και της μαριονέτας τους, του Τσιόδρα, καθώς ο «συνωστισμός» σε υπαίθριους χώρους, όπως πλατείες και παραλιακούς πεζόδρομους ανακηρύχθηκε επικίνδυνος και τιμωρούνταν, ενώ ο συνωστισμός στις φυλακές στα λίγα τετραγωνικά μέτρα των κελιών, όπως και ο συνωστισμός στους χώρους μισθωτής σκλαβιάς δεν θεωρήθηκε πως εγκυμονεί κινδύνους. Δεδομένης της ανεπάρκειας των ιατρικών δομών, γίνεται σαφές πως με τα τρέχοντα κριτήρια διαλογής ασθενών (διαδικασία που προσομοιάζει με αυτή που ακολουθείται σε καιρούς πολέμου, βλ. triage) αυτές οι κοινωνικές ομάδες αφήνονται στον πάτο της ιεραρχίας προτεραιοτήτων του κράτους.